ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXIII — Број 491
Субота, 27. мај 1961.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

БЛАГО ПОБЕДНИЦИМА

Сви победници у олимпијским играма у старој Грчкој били су до краја живота ослобођени плаћања пореза и свих других дажбина.

★ У дубровачком друштву 16. века бербери су имали виши друштвени ранг. Изгубили су га доцније када су им одузете „хируршке компетенције".

★ У Србији XVII века бећарима су називани калфе који су долазили у већи град на усавршавање заната. Доцније је ова реч замењена речју вандрокаш што је настало од немачког вандербурше.

БЕСМИСЛЕНА ЗГРАДА

У немачком граду Кеслину може се видети ова грађевина сва само од степеница које — никуд не воде.

ЏИНОВСКИ РОГ

Александар Велики, забележили су хроничари, позивао је своје трупе у борбу дувањем у џиновски рог чији је отвор имао у пречнику 2,40 метра и који се чуо на 100 стадија (око 18 километара) унаоколо. Један немачки физичар из 18. века реконструисао је, од лима, рог великог освајача и утврдио да приче о његовој громогласности нису биле претеране.

ПЕСМЕ ПАРИЗА

Музика за Париз значи исто колико и мода и индустрија парфема. У царству шансона владају жене

Од шансона, оне нарочите врсте песме, живи 400.000 Француза. Шансо не доносе годишње преко 100 милиона франака. У француском музичком друштву „Сацем“ чија мрежа обухвата цео свет запослено је 2.100 особа. Само на расподели хонорара ту ради 350 особа. Сацем попуњава годишње 26 милиона листића за картотеке.

Ове бројке имају велики значај јер доказују да је за француски национални доходак шансона исто толико важна као и висока мода и парфем. Шансона је стара око 1000 година и тесно је повезана са француском културом, а већ 60 година је привредни фактор првог реда. Шансона не пружа само пријатност већ доноси и девизе.

Насупрот царству шлагера, у коме владају мушкарци, у царству шансона владају жене. Велике шансонете су некрунисане краљице Париза.

Ерих Кестнер је овако окарактерисао шансонету: „Она пева оно што зна и зна шта пева; то се примећује на песми“. Међутим, певачица шлагера ретко зна шта пева а ипак пева. И то се примећује на песми. Када Лис Асја пева песму „о мојој мами“ нико јој не верује ни једну реч. А зашто? Зато што све то звучи страшно исфабриковано. А када Хилда Кнеф пева шансону о „самотној девојци“ сви се уживљују јер је и она сама доживљава.

Шлагер и шансона су две различите ствари. Разлика је отприлике ова: шлагер је музика са текстом, а шансона текст са музиком. Шансоне увек траже човека који осећа, а шлагер задовољава девојке које сањају да постану принцезе. Према мерилу шансона — шлагер је хладно прорачуната дирљива игра, рутинирано имитирање онога што је народ сам одавно створио. Али и поред свега тога шлагер постиже изванредне успехе.

Шансона у Француској није само много вољено културно добро, него и добар посао! Када се на главној благајни париског музичког друштва у јануару сваке године исплаћују хонорари, тамо се углавном нађу представници шансона: господин Шевалије шармантно се смеши, а господин Брасенс уврће тамне бркове, док шансонијер - милионар Шарл Трене добија новац телеграфским путем — у Канаду. Музички свет у Француској без зависти гледа на традиционални шансона — посао. Све земље а највише Француска од тога имају користи, радују се и узбуђују јер оне и „3000 мм“ испод земље цветају и успевају у крчмама као подрумске биљке.

Ове бројке из француског шансона-посла дају слику париске „музичке индустрије“:

Париско музичко друштво има 10600 композитора, 8250 састављача текста и 690 музичких издавача.

Ово друштво троши око 7,5 милијарди франака годишње на хонораре композиторима и „песницима“ шансона.

Жорж Орик је за две године зарадио на својој шансони „Мулен руж“ 100 милиона франака, а требало му је 30 година да са свим својим осталим делима, дође до ове суме.

До сада је у целом свету продато 12 милиона плоча шансоне „Парле моа дамур“.

Неколико врхунских звезда шансона могу годишње да зараде отприлике 90 милиона франака.

Заштитни знак француских шансона је препредено лице Мориса Шевалијеа. Он припада оном малом броју људи који компонују најпознатије шансоне на свету. Број плоча које је он снимио не могу се више ни избројати. Колико је висок „тираж“ који постижу париски певачи шансона, показује нам песмица „Мајка“ Шарла Тренеа, преведена на 37 језика. Већина париских шансонијера пише текст и музику за своје песме, мада многи од њих не знају ноте.

МОРСКА ВИДРА

Стручњаке за психологију животиња занима морска видра, блиски сродник видре из слатких вода. Данас врло ретка, некада се могла виђати како лежи на обалама северног Пацифика. Али, пошто су је ловци скупоценог крзна немилосрдно таманили, отиснула се према пучини и живи искључиво у води, а само за краће време одмара се на наслагама алги. Најзанимљивија чињеница у вези са њом је та што је једна од изузетно ретких животиња које се служе оруђем. Кад улови већег љускара са два поклопца, који су чврсто склопљени, изиђе на површину заједно са својом жртвом и још једним каменом од 15 до 20 сантиметара у пречнику. Пошто се окрене на леђа, стави мекушца на трбух и на њега баци камен тако да му сломије оклоп.

КЛУБ ДВОЈНИКА

У Њујорку постоји клуб двојника. Члан може да постане само онај који, као јаје јајету, личи на неку чувену личност из прошлости или садашњости. Поред осталих клуб има једанаест Ајзенхауера и седам Черчилових „копија“.

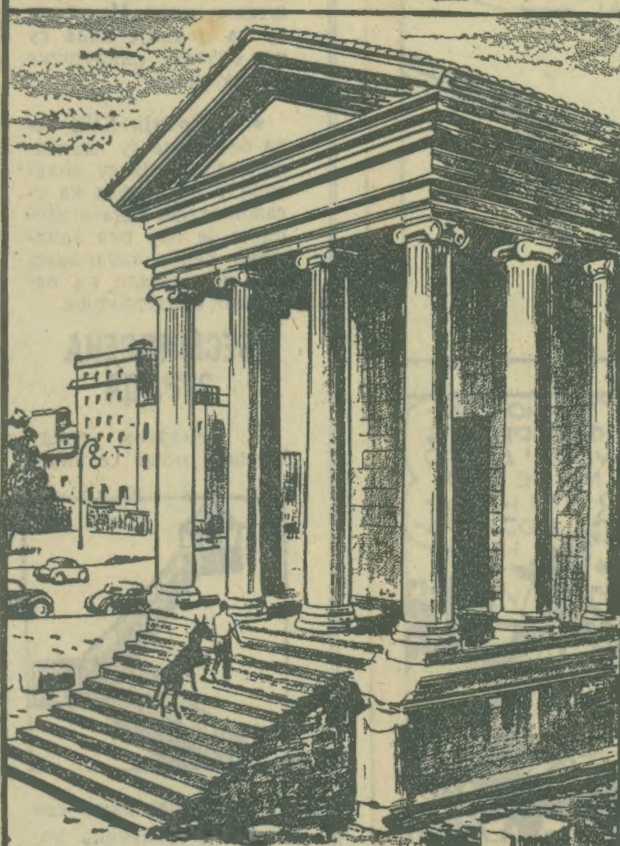
ДОБРО РЕЧЕНО

Ко много зна мало говори. Али, ко ћути, не значи да је мудар, јер има и закључаних ормана који су празни.

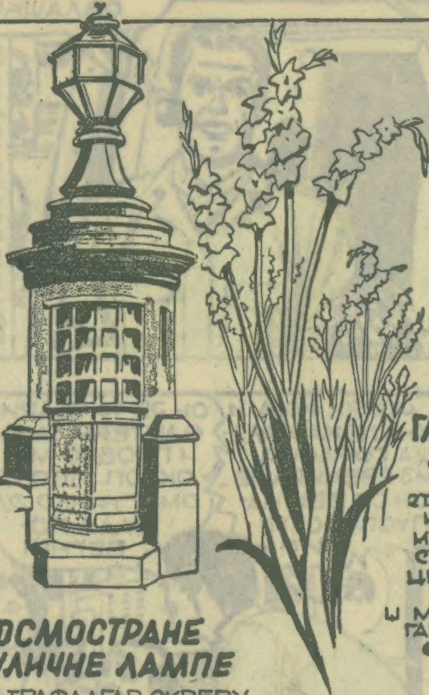
КОМЕ ПРИПАДА

Ако би требало одредити коме припада композитор Франц Лист (1811 — 1886). најбоље је рећи — уметности. Јер иако није без завичаја не припада само њему. У Мађарској је рођен, одгајен у Бечу и Паризу, у Вајмару је стигао до врхунца славе али је и у Риму, Будимпешти, Бајројту, био као „код куће“.

Ripley's® Веровали или не!

ЗЕМЉОРАДНИЦИ из околине Рима и данас доводе своју стоку у стари разорен римски храм среће и снаге у сујеверном веровању да ће животиње бити здравије ако се попну уз степенице храма и проведу у њему једну ноћ!

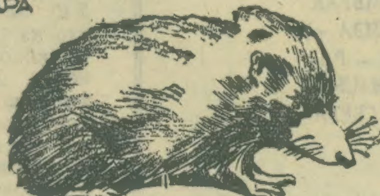
ОСМОСТРАНЕ УЛИЧНЕ ЛАМПЕ на Трафалгар скверу у Лондону првобитно су служиле као фењери на адмиралском броду лорда Нелзона у бици код Трафалгара!

5 ГЛАДИЈОЛА свака са по 4 стабљичице израсла из једне стабљике цветале су у врту Џ. Месера из Гардинера (САД)

ЕПИТАФ Џону и Рути Ворен на гробљу у Марнхалу (Енглеска)

ПОД ОВИМ КАМЕНОМ ЛЕЖЕ РУТ И СТАРИ ЏОН КОЈИ СУ ПУШИЛИ ЧИТАВОГ ЖИВОТА САД ВИШЕ НЕМА СУМЊЕ ДА СУ СЕ ЊИХОВЕ ЛУЛЕ ЗАУВЕК УГАСИЛЕ

БЕЗРЕПИ ТЕНРЕК с Мадагаскара редовно доноси највише младунаца на свет од свих сисара — по 32 одједном!

КАКАВ ОТАЦ – ТАКАВ СИН!

ЏОН БАРДИКИН разбојник осуђен на вешала у Њукаслу на Тајну (Енглеска) тражио је као последњу жељу да му се дозволи исто оно што је његов отац, 20 година раније, учинио на истим вешалима — да 10 минута дуби на глави (1816)

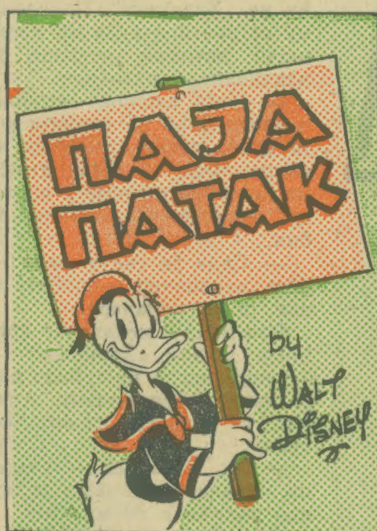
ПАСТРМКА С БРКОВИМА

За време снимања једног филма у Холивуду био је хитно потребан један сом. Међутим, како те рибе није било при руци, режисер је био приморан да сома замени маскираним пастрмком. Холивудски костимер је уз помоћ једног зоолога прилепио пастрмки бркове и нов, одговарајући реп, а бокове јој префарбао.

Да у биоскопима, у којима ће се овај филм приказивати, не би дошло до неугодних изненађења, један духовити новинар предлаже да се на плакатама стави:

„Ихтиолозима и рибарима улаз забрањен!"

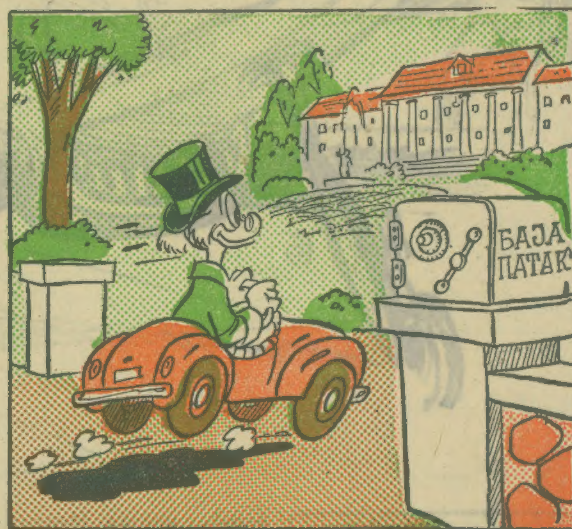

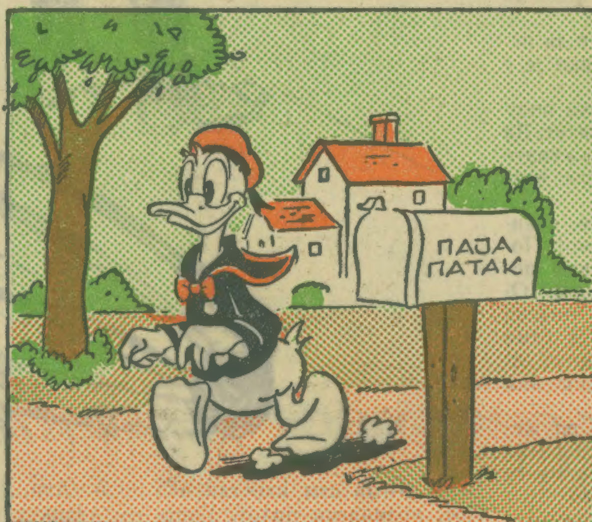

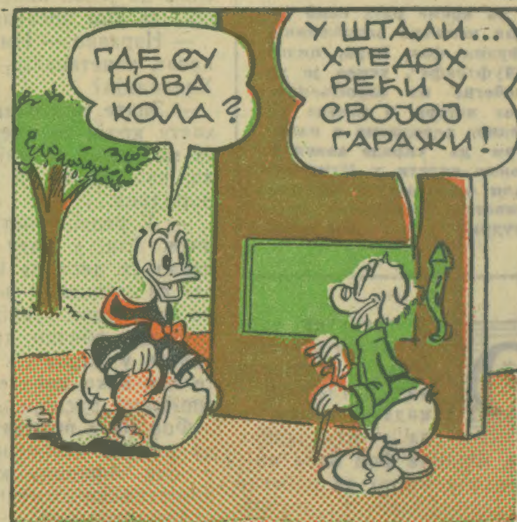

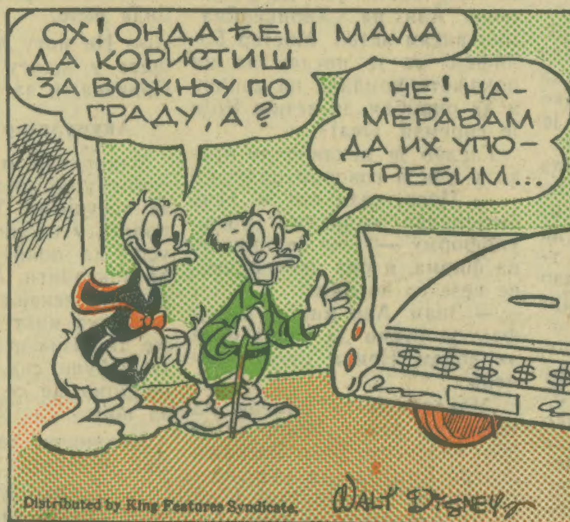

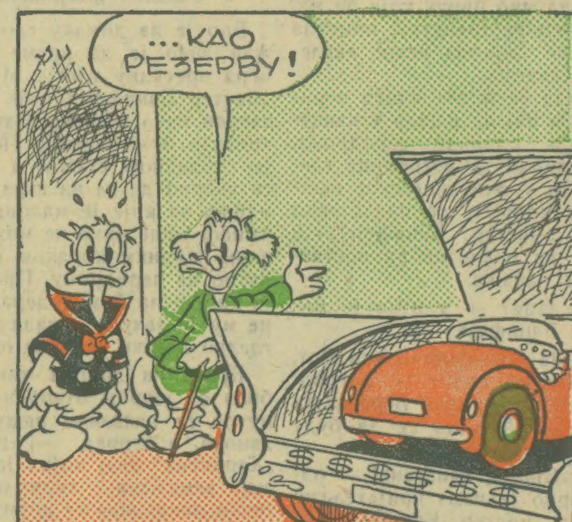

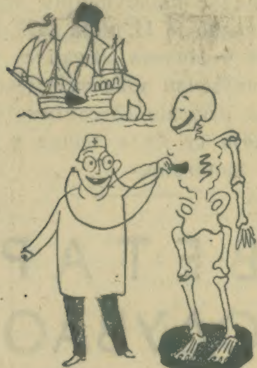

ЗАКАСНЕЛА ДИЈАГНОЗА

Доктор Чарл Гоф са Јелског универзитета у Америци, дуго је пажљиво проучавао земне остатке Кристифора Колумба, који је, како је познато, сахрањен на територији данашње Доминиканске Републике. На крају је дошао

до закључка да је Колумбо патио и, вероватно, умро од болести подагре.

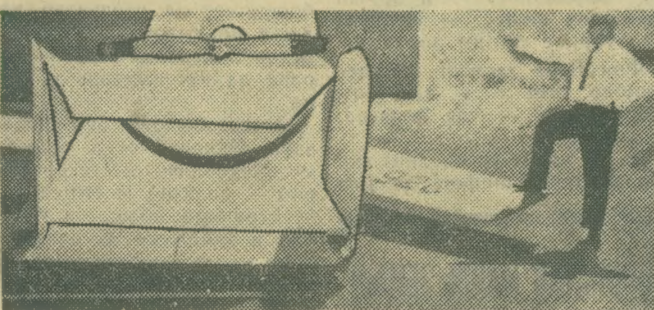
Заиста, закаснела дијагноза која просто намеће питање: да ли је због тога требало узнемиравати прах великог морепловца?

ПАЖЊА ОБОЈЕНО!

Како очувати свежину зеленог шибља на летњем сунцу? Одговор једноставан: чешће заливати растиње. Али, то је прилично заморно и не помаже баш увек. Нека фран-

цуска фирма „решила" је овај проблем на неочекиван начин. Она, наиме, предлаже нарочиту зелену боју која освежава пожутело лишће. Боја се раствара у води, дуго се задржава на лишћу и нешкодљива је за биљке.

КАО АВИОН

Своју пробну вожњу извршио је летећи аутомобил „Роудер" дуг 4,5 метра и широк 2,35, са три точка од којих је задњи покретан малим бензинским мотором. Приликом припреме за „лет", крила са распоном од 7,5 метара извуку се из трупа аутомобила. Пропелер који се налази иза пилотске кабине покреће мотор од 75 коњских снага. Двоструко крмило и елеватор налазе се на задњем делу. У ваздуху „Роудер" може да развије брзину од 150, а на земљи 120 км на час. Овим аутомобилом-авионом управља се помоћу истих команди.

»КАМЕЊЕ ГРОМА«

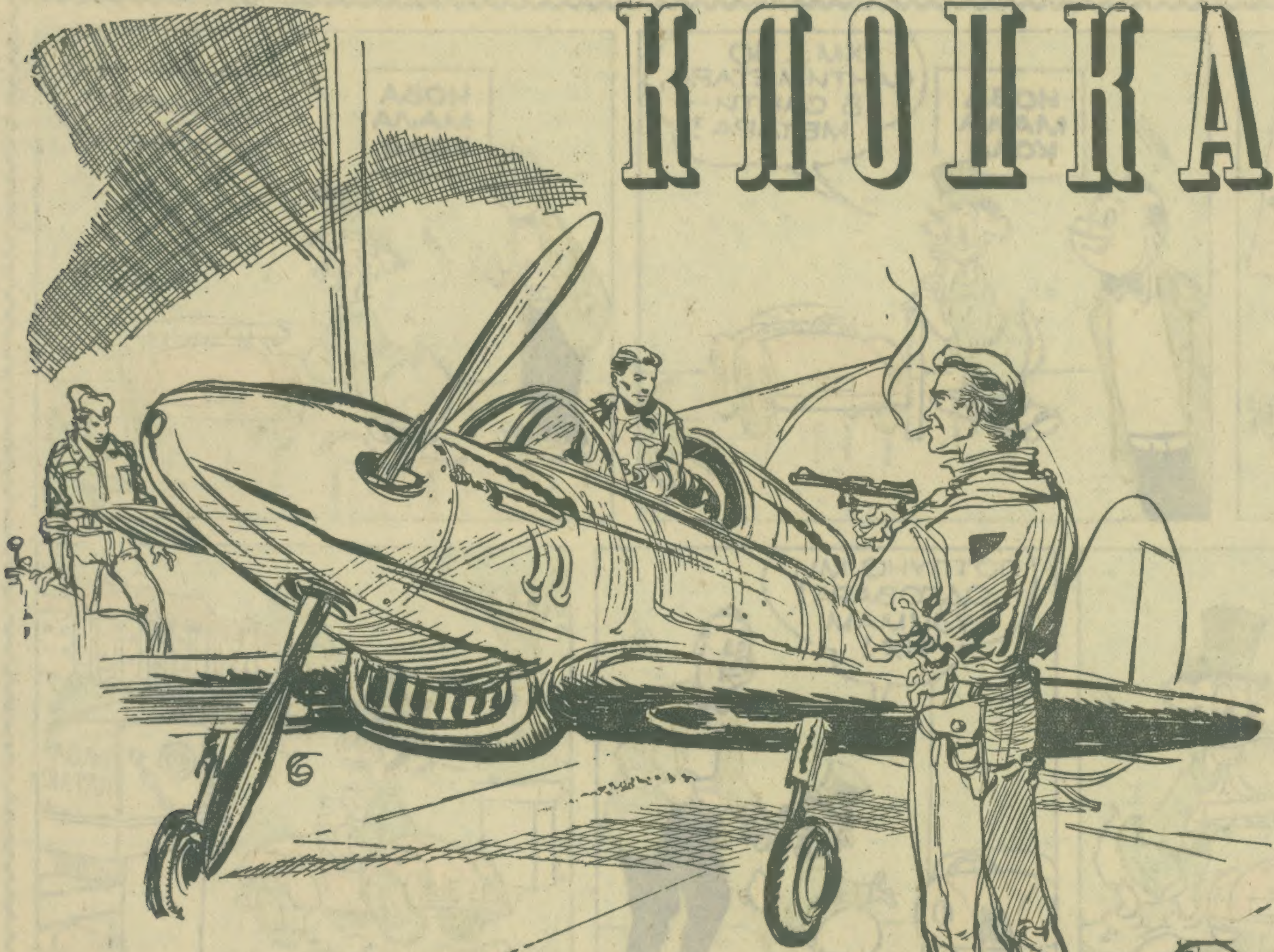
У познатом француском часопису „Природа", научник Нигеле пише о фулгуритима, необичним и великим стакластим комадима неправилног облика који имају изглед провидног камења. На њих се наилази у пустињи Сахари. Као што научно име каже, фулгурити су „громовитог" порекла. Своју тезу Нигеле доказује примерцима стакластог камења који су начињени у лабораторији помоћу вештачке муње и кварцног праха. Они који мисле да је „камење грома" ипак начинила људска рука, потврђују своју претпоставку тиме што се најчешће открива на налазиштима млађег каменог доба у Сахари. Међутим, Нигели им одговара на следећи начин: Људи из каменог доба живели су у Сахари углавном тамо где има воде. Пошто громови ударају најчешће око таквих места стаклени фосили ипак су производ природе а не човека.

НЕОБИЧНА ПОЗАЈМИЦА

У Тирену, у Француској, могао се почетком овог пролећа видети један слон упрегнут у плуг. Циркус „Пиндер", који је презимио у Тирену очекујући топлије дане да почне са представама испод свог великог шатора, позајмио је индијског слона „Алекса" једном земљораднику да му послужи као запрежна стока.

КЛОПКА

За време рата само један немачки заробљеник, Франц фон Вера, пилот „Луфтвафе“, успео је да побегне из заробљеничког логора и стигне до једног аеродрома с намером да украде авион и њиме одлети у Немачку. Али обавештајни официр „мистер Банифејс“ надмудрио га је у овој игри.

Од тренутка када је његов „Месершмит“ оборен над Енглеском и када се нашао иза бодљикавих жица, Франца фон Вера није напуштала мисао да побегне из заробљеничког логора. Створио је план и напамет већ научио причу која би му, у згодном тренутку, помогла да се докопа неког енглеског авиона.

Када се после много перипетија најзад нашао у канцеларији команде аеродрома, поздравио је, нетремице гледајући у очи енглеског официра који му се представио као „мистер Банифејс“, и стао да одговара на постављена питања.

— Име? — упитао је мистер Банифејс.

— Ја сам капетан ван Лот, холандски пилот — одговорио је Франц фон Вера на енглеском. Трудио се да буде што убедљивији.

— Сјајно, капетане! — одговорио је кроз пријатељски осмех мистер Банифејс. — Људи као што сте ви потребни су нам. Испричајте како се све то догодило? — и два плава ока мистер Банифејса хладно су се упила у очи фон Вера који је због тога једва савладао нелагодност.

— Видите, побегао сам из Холандије — одговорио је ипак прибрано — да бих се борио против Немаца. Мислим да један пилот може добро да вам послужи?

— Наравно — Имате ли исправе, капетане?... Како је у Холандији?

— Знате, при оваквом подухвату крије се идентитет. Да су ме Немци случајно ухватили, настрадала би цела моја породица...

— У реду, капетане, извините. Али, у рату смо! Понекад се деси да имамо посла са сумњивим људима. Оне који нису сувише опасни пуштамо обично да се сами ухвате у клопку... Проведите дан како хоћете, док вам спремимо распоред.

Фон Вера прихвати пружену руку и отворено погледа у очи официру који му се пријатељски осмехивао.

У близини „Харикена“

Био је на домаку слободе. Али знао је да време сада игра пресудну улогу. Можда „мистер Банифејс“ није тако наиван како изгледа. Зато је требало брзо радити. Пошао је споредном стазом а када се уверио да га из зграде команде, из које је малопре изашао, више нико не може да види, журним кораком се упутио ка аеродрому. Прошао је крај реда бомбардера. Срце му је залупало када је угледао велике челичне птице.

Врата на другом хангару била су широм отворена. Унутра се налазило неколико авиона, а испред — група „Харикена“ крај којих је лежао земаљски акумулатор. Један механичар се врзмао око њих. „То је погодна личност“ — помисли фон Вера „може ми показати команде за управљање у енглеским авионима“.

Механичар подиже главу и изненађено погледа човека у необичном летачком комбинезону.

— Добро јутро — рече фон Вера. — Ја сам капетан ван Лот, холандски пилот. Управо сам постављен да радим овде. Али на „Харикенима“ још нисам летео. Мистер Банифејс ме је послао да ми покажете команде на авиону и да опробам да летим. Који је спреман. Овај?

Гледао је механичара право у очи и говорио одлучно.

— Погрешили сте — рече механичар који није носио униформу — Ово је приватна фирма, и она нема никакве везе са војском.

— Знам. Али мистер Банифејс је рекао да треба овде да дођем. Немам много времена...

Механичар га одмери од главе до пете. „Мора да је ово пилот из Вајт Валтама. центра Команде за ваздушни транспорт“ — помисли, а тамо су вапослени и неки Холанђани“.

— Ах, ви сте сигурно транспортни пилот?

Фон Вера није разумео све, али помисли да је најбоље да потврди.

— Е, онда се ствар мења. Најбоље је да команде авиона упознате из специјалног приручника.

— Али, ја немам времена — узвикну фон Вера.

Механичар је оклевао, а онда рече:

— Не могу док се не упишете у књигу посетилаца .. Причекајте за тренутак.

Акумулатор је нестао

Механичар оде а фон Вера самог крај „Харикена“, обузе искушење. Треба се само попети у кабину. Али ако не успе да покрене авион, све ће покварити. А опет, времена за чекање нема. Сваког тренутка мистер Банифејс може да сазна истину. У случају узбуне сви људи на аеродрому ће се дати у хајку за њим.

Механичар се појави у пратњи полицајца.

— Добро јутро, капетане — поздрави га полицајац уз осмех. — Треба испунити малу формалност — и пружи му једну књигу. — Испуните рубрике својим подацима.

Фон Вера записа: 21. децембар 1940. г. — ван Лот, Холанђанин — час доласка: 9 часова.

За то време је мислио: ако ми мистер Банифејс да још пет минута времена, одлетећу на „Харикену“. Поуздање му се врати и када му полицајац затражи исправе, он хладнокрвно одговори:

— Моји папири, падобран и ранац доћи ће авионом који треба сваког тренутка да слети. Мени су сада потребне само инструкције у погледу авионских команди, да бих...

— Сада је све у реду — рече механичар — пођите да вам покажем апарат.

Фон Вера и механичар приђоше једном „Харикену“. У близини нигде није било живе душе и он одахну. Апарат се блистао на зимском сунцу.

— Ох, дођавола — узвикну механичар — неко је однео земаљски акумулатор.

Фон Вера се не збуни — надао се да ће мотор бити покренут акумулатором у авиону.

Попели су се у кабину. Механичар је пажљиво објашњавао команде и инструменте. Фон Вера је гутао сваку његову реч, али многе није разумевао. Обузе га страх. Компас. Каква је ово врста компаса! Нимало сличан оном у „Месершмиту“. Мозак му је грозничаво радио. Још пре бекства прорачунао је да му је за лет авионом од Мидленда до Немачке потребан курс од 120 степени.

— Поставите компас, на 120 степени, рече механичару и овај то послушно учини.

Хидраулични систем кочница! Никада тако нешто није видео. Доврага. Стартер? То је најважније. Механичар му је већ показивао дугме стартера и пумпе за убризгавање. Рекао је још нешто, али више тога није могао да се сети. Био је узрујан. У глави му се ковитлало. Још мало времена, још мало среће.

Елиса се покренула

Јутро је било врло хладно. Да ли ће акумулатор у авиону бити довољно јак да покрене мотор са полусмрзнутим уљем. Ако успе, за непун минут биће већ на крају аеродрома, за пет минута далеко у ваздуху, а уместо овог вражјег компаса, управљаће се према сунцу. За пола сата појавиће се француска обала.

Пре него што је механичар могао да спречи његов покрет, он је притиснуо дугме.

Врррр... вррр... Елиса се окренула двапут и — стала.

— Забога, не чините то — узвикнуо је механичар. — Не можете поћи без земаљског акумулатора.

— Донесите га — наредио је фон Вера. А онда се уједе за усну — својом журбом могао је још да изазове подозрење механичара. Насмеши се и љубазно рече:

— Молим вас донесите га, жури ми се.

— У реду... Ако га нађем.

Тело му је било у грчу. Да ли су гониоци на путу, или већ стижу? Али на то више не сме да мисли. Срећа ће га ваљда послужити још пет минута — док се овај луцкасти механичар врати. Гледао је таблу са инструментима: брзиномер је означавао миље а не километре; висинометар показивао стопе — мораће да их претвара у метре...

Изненада је чуо чудан звук. Окренуо се и лакнуло му. Механичар се стварно журио — долазио је стојећи на електричним колицима где је био и земаљски акумулатор. Срце поче победоносно да му бије. Још непуна два минута...

Механичар је спретно скочио са колица, закорачио иза земаљског акумулатора и подигао кабл на раме.

Авион задрхта. Пред очима Франца фон Вера већ се указа слика плавог неба.

Али тог тренутка, са стране где су врата на кабини, одјекну миран глас:

— Излази напоље!

Са његове леве стране, под сунчаним зрацима пресијавала се цев аутоматског револвера. Поглед му се сусрете са хладним плавим очима „мистер Банифејса“.

— Излази напоље — понови глас оштро. — Доста је било шале!

ЗРНО ГРАДА ОД КИЛОГРАМА

Град обично пада на малим површинама и његова зрна нису велика. У историји су, међутим, познати случајеви кад је град захватио не само читаве области, већ и државе.

У Француској је 13. јула 1788. године падао град који је као „тепих“ широк 20 километара, прешао преко читаве земље. Тежина појединих зрна града износила је 250 грама. Крајеви које је град захватио били су после олује потпуно упропашћени: дрвеће је остало без лишћа, њиве и виногради потпуно уништени, ситније домаће животиње поубијане, а веће

рањене. Рачуна се да је тада пало на Француску неколико милиона тона леда.

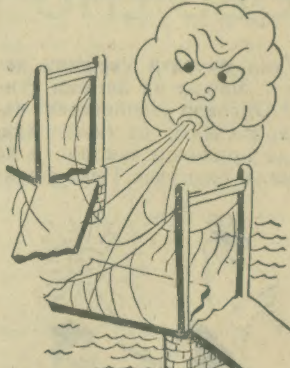
Огромну територију — хиљаду шест стотина километара у дужини и 700 километара по ширини — захватио је град који је 27. маја 1843. године падао у Русији. Тежина појединих зрна достизала је и 300 грама. Град чија су зрна била тешка по 400 грама падао је у Москви 29. јуна 1904. године. Град је падао таквом силином да су се његова зрна заривала у земљу и по 6 сантиметара.

Град с најкрупнијим зрнима падао је 11. маја 1929. године у Индији. Људи су тада налазили зрна чији је пречник износио 13 сантиметара и која су била тешка и по цео килограм.

ВЕТАР ОДУВАО МОСТ

Тешко је поверовати да при данашњем степену развитка технике ветар може да одува мост. А то се ипак догодило.

Крајем 1940. године у Сједињеним Америчким Државама срушио се један од највећих висећих мостова подигнут кратко време пре тога у граду Такоми. Укупна дужина моста износила је 1.662

метра, док му је средњи лук износио 857 метара. И поред тога што је мост био начињен од најбољег материјала, трајао је свега неколико месеци.

За време једне непогоде с ветром мост је неочекивано почео да се клати. Убрзо је због тога стао да се руши средњи део моста, тако да су у воду падале читаве секције дугачке по сто метара. Тако је ветар „одувао“ један од највећих висећих мостова на свету.

Опсерваторија за аматере на годишњем одмору

Швајцарци су пре кратког времена подигли на падинама планине Сан Салваторе једну опсерваторију, прву у свету са необичном наменом: да служи искључиво аматерима — домаћим и страним — који се баве астрономијом.

Новоподигнута опсерваторија је најмодерније уређена а уз њу, односно у непосредној њеној близини, у Казони, уређен је и хотел. Ваља рећи да је све то, цела та новина уведена тако да послужи астрономима-аматерима док бораве на годишњем одмору. Истина, при одлучивању да се ова опсерваторија подигне помишљало се и на чисто пропагандну улогу коју она треба да има: да привуче што већи број људи и определи их за ту грану науке. Запажено је да у последње време број нових кандидата стагнира, а понегде, у неким европским земљама, чак и опада.

Овој необичној опсерваторији која је тек пре неколико дана отворена додељени су стручњаци који аматере-астрономе упућују у потпуно самосталан рад док бораве на одмору у Казони.

Прошле недеље једна група швајцарских аматера-астронома посетила је ову опсерваторију и одушевила се када је на лицу места видела да се у њој могу понашати „као код своје рођене куће“. Читава та установа намењена је искључиво њима да би своје теоретско знање допунили и практичним радом.

Казона са аматерском опсерваторијом налази се недалеко од Лугана.

ПОВРАТАК МАЈЦИ ЗЕМЉИ

Многи филмски глумци улажу своје хонораре у куповину земље и плаћају пољопривреднике да им воде фарму. Недавно, после Жана Габена купила је пољопривредно добро и Жизел Паскал. На имању, удаљеном 83 километра од Париза, она ће да гаји свиње. Други глумац-пољопривредник, Луј де Финез, купио је земљу са тором од 12 оваца.

— Дванаест оваца ми је довољно — објашњава де Финез. — Захваљујући њима престао сам да патим од несанице. Кад желим да заспим — ја их бројим и сан ми дође.

СЛОНОВИ ИЗ КОН-КУОНГА

Вијетнамско село Кон—Куонг лежи између џунгле и реке Сонг—ка. Велике палме дебелих стабала високо и поносито дижу своје круне, а испод њих скупиле се куће од бамбуса, саграђене на стубовима да би биле заштићене од влаге, змија и дивљих звери.

Кон-Куонг ми је после пробијања кроз џунглу изгледао као прави рај — пише у свом дневнику немачки новинар Хајнц Клем. — Нага деца чија се тела пресијавају као бронза играју се око кућа и радознало погледају странце стидљиво се кријући иза стабала палми, док љупке девојке благих очију дробе зрна кукуруза.

Топло летње вече. Разговарам с горосечама на веранди куће на самој ивици тропске шуме. По крову добује киша. Метеж и граја око куће стишавају се. Горосече причају о слоновима.

— Да... Наши слонови... — У њиховим гласовима осећа се нежност.

— Како они добро раде. Послушне су то животиње, паметне. Али, у јесен се ти џинови промене. У њима се тада пробуди ужасна снага. Постају опасни чак и за гониче. Да би њихова неисцрпна енергија нашла одушке, на њих тада товаре веће послове и у јесен слонови из Кон—Куонга пренесу четири пута више стабала него за читав остали део године.

Горосече причају о слоновима као о нечем драгом и блиском.

— Имали смо овде једног слона — умешао се у разговор један старац који је дотле ћутећи седео по страни. — У време ослободилачких борби и он је ратовао. Била је то добра и одважна животиња. После рата и он је добио награду — ми награђујемо и животиње ако то заслуже.

— И како се слон односио према награди? — питао сам старца.

— Од тог дана престао је да ради. Дуго смо лупали главу док се нисмо сетили због чега се тако понаша. И тек кад смо му скинули орден, почео је поново да ради све што се од њега тражило.

Из пристојности сам ћутао, јер ми је било тешко да поверујем у ту причу.

— Слонови су веома промућурни — наставио је други горосеча, увлачећи дим из дугачких наргила. — Они знају да су обавезни да раде пет дана у седмици и ни часа више. Они се тога држе као да имају синдикат. Не треба, ипак да мислите да ће они одрећи послушност ако се догоди да за њих има неодложног посла и шестог и седмог дана у седмици. Не. Они нам само дају на знање да пристају на рад зато што они то хоће, а не што морају, да то чине из попустљивости.

Можда су томе биле криве све те приче које сам чуо, али кад сам у недељу угледао једног слона на послу, учинио ми се веома горд, чак охол.

Изишао је из џунгле. Мирно, ногу пред ногу прошао је кроз село, надвисујући кућице од бамбуса. На леђима је носио велике кошаре с ћумуром, а на врату — гонича. Мада је човек босим ногама голицао његове уши да би га брже потерао, слон није убрзавао ход.

Очекивао сам тај сусрет па сам у трговини купио колач, неку врсту кекса, и сад сам га пружио четвороногом џину. Он је дохватио колач сурлом и треснуо га на земљу. Окупљена деца просто су се заценила од смеха.

— Не једе он то! — довикивали су ми.

Један горосеча пружио ми је торбу пуну мрких комадића слатке трске.

— Ево, то он једе, сами ћете видети!

Слон је узео трску док му се на „лицу“ огледало блаженство. Да је уживао у посластици сведочили су молбени покрети и спирале које је, на радост свих окупљених, описивао својом сурлом тражећи још. Кад је појео и додатак, прилегао је на тешки рад иако је био седми дан у недељи...

Вукао је железничке прагове везане ланцем, уредно их слагао на стрмој обали реке. Затим је, поставивши се иза гомиле дрва, сурлом гурао једно дебло за другим према води.

Читаво то време, као да потврђује јучерашње приче горосеча, посматрао нас је са изразом досаде као да жели да каже: „Радим за вас зато што видим да данас имате госта пред којим се треба показати. Иначе, остајем при свом мишљењу пет дана у седмици — и ни часа више...“

Далматински пси

Витки, краткодлаки бели пси са црним или мркоцрним пегама познати су у читавом свету по имену своје постојбине Далмације као далматински пси. Некад, у време кад још није било железнице, они су редовно пратили и чували од разбојничких напада путничке дилижансе и поштанске кочије због чега их у неким земљама још и данас зову „дилижански пси“. Поред тога, они су некад употребљавани и као пси чувари имања и стада оваца, па чак и за вучу.

Иако воде порекло из наше земље, далматинских паса код нас више нема. У Америци, међутим, они су због својих расних особина веома цењени. У тој земљи ретко ћете наћи ватрогасну станицу без далматинских паса где њихове добре особине најбоље долазе до изражаја. Мада им је дужност само да чувају ватрогасне станице, нарочито одаје са опремом ватрогасаца, они заједно с ватрогасцима улећу у ватру кад из пожара треба извући људе.

Далматински пси високи су просечно између 50 и 60 сантиметара.

АНЕГДОТЕ

Чија су ћутања

Некадашњи глумац Лисијен Гитри, отац глумца Саше Гитрија, придавао је на сцени нарочиту важност паузама које су трајале и по пола минута. И без речи, он је такође тада веома снажно глумио. Такви тренуци су остављали на публику упечатљив утисак.

Једног дана, рече му непознати љубитељ позоришта:

— Играте у комаду доброг писца. Текст је изванредан а тек они тренуци ћутања!

На то Гитри узвикну:

— Извините! Пишчев је само текст, а ћутања су моја!

После премијере

Француски драматичар Жан Ануј је управо излазио из позоришта после једне од првих представа свог новог комада. Луксузни аутомобили су били поређани пред зградом, а поред сваког је чекао шофер.

У пролазу писац је чуо како један од лепо униформисаних шофера каже другом:

— Сутра овде неће бити све овако отмено јер долазе посетиоци који плаћају улазнице.

☆

Заједљиви Оскар Вајлд

Оскара Вајлда сретне нека позната лондонска каћиперка, али он никако није могао да се сети да ли му је раније била представљена.

— Само ми немојте рећи како не знате да смо се упознали — рече му она. — Забога, моје презиме је Смит.

— Ваше презиме, наравно, познато ми је — рече писац — али вашег лика никако не могу да се сетим.

Интервју

Андре Жид је био преморен и отпутовао је инкогнито да се одмори на језеру Лало ди Гарда. Одмор је уживао свега две недеље јер су га препознали и одмах су се појавили репортери. Али свaком од њих он је одговорио исто:

— Жалим, све што имам да кажем, напишем сам.

Расејани

Алберт Ајнштајн се појавио код свог фризера. Зачуђен, берберин му је рекао:

— Али, господине професоре, ви сте тек пре једног сата били код мене ради потшишавања.

— Заиста. Зачудио се Ајнштајн расејано — значи заборавио сам да вас прецртам у своме подсетнику.

☆

Погрешна похвала

Енглески археолог Едвард Креин одржао је предавање на енглеском језику у Паризу и нико му баш није запљескао. После њега је говорио један Француз и његово излагање је било поздрављено бурним аплаузом. И Едвард Креин је такође одушевљено пљескао, али један сусед се наже к њему и рече му:

— Да сам на вашем месту не бих тако снажно аплаудирао. Господин који је говорио био је преводилац вашег говора на француски.

Храбри композитор

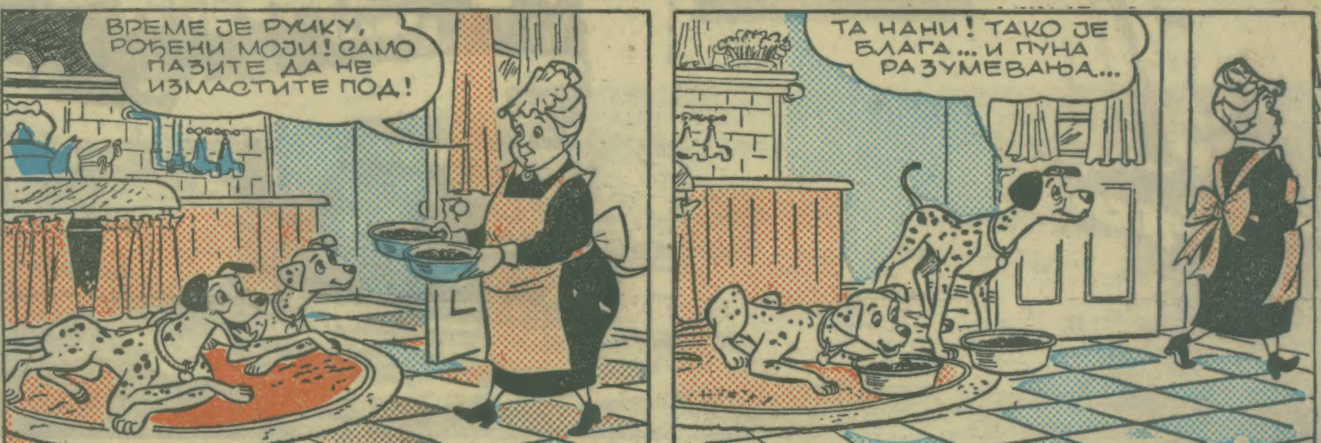
Композитор Карл Марија Вебер био је тешко болестан. Сви његови пријатељи и познаници знали су за то, али су покушавали да то не испоље.

Једног дана неки познаник срео је Вебера на улици и, пошто није знао шта би друго рекао, запитао га је:

— Па, како сте?

Вебер му је одговорио:

— Хвала, имам туберкулозу у последњем степену и ускоро ћу умрети, али сам иначе изврсно!

СТРАДАЊА ОКЕАНСКИХ »ДИОГЕНА«

Многи су покушавали да пређу Атлантик на разним примитивним чамцима, али су се ови подухвати обично завршавали неуспехом. Овде ћемо испричати како су се три млада човека упустила у авантуру — да пређу Атлантик у једној цистерни.

Све је почело маја 1960. године. На кеју Сен Жан у Новој Земљи истоварена је цистерна дуга 5,20 метара, широка 2 метра. Довезено бродом „Голфпорт“ из Монтреала ово огромно метално буре подсећало је на подморницу с перископом и кулом.

Пошто су цистерну добро усидрили, три човека — Француз Роберт Франс, Аустријанац Рихард Мелиш и Немац Алберт Барт — дали су се на посао. Свакодневни гледаоци пратили су њихове радове са интересовањем. Цистерна је добила име „Диоген“. Светлост је улазила кроз уско прозорче у отвор који је служио за улаз. У цистерну су прво почели да слажу конзерве за исхрану и то по угловима, равномерно, како би осигурали стабилност. Затим су цементом утврдили катарку. Да би дно заштитили од влаге обложили су га цирадом. Онда су премазали све металне кутије са намирницама да не би зарђале.

Пошто је све било спремно требало је само још сачекати повољан ветар за „дизање сидра“. Да би прекратили то време почели су да позивају госте. Први међу њима био је Луј Армстронг „краљ џеза“ који се тада налазио на турнеји у Сен Жану. Пошто је веома крупан он је једва успео да уђе у цистерну а одлазећи рекао је:

— Пошао бих радо с вама — да сам слободан.

Потражили су најзад неког предусретљивог капетана који би их својим бродом извукао на пучину до повољне струје. Посла се примио командант португалског рибарског брода „Сао Габријел“.

На једној вечери одређен је тачан дан поласка. То је био леп дан са лаким поветарцем који обично предсказује мирно море.

Три морнара су тог јутра изашла достојанствено на „палубу“ „Диогена“ и као прави морнари држали у рукама флаше а група радозналаца са обале их је испратила повицима „ура“ и „срећно“.

Прва ноћ на мору била је пуна незгода. Немац Барт је целу ноћ провео наслоњен на катарку. Лице му је шибао јак ветар, а хладноћа га је нагризала. Аустријанац Мелиш налазио се у цистерни пошто се изненадно разболео, док је Француз Франс још у сутон прешао на брод „Сао Габријел“ који их је вукао — да би још једну ноћ одспавао у правом кревету дежурног официра. Усред ноћи Мелиш је бацио ракету на палубу „Сао Габријела“ као упозорење да огромни таласи прете да пробију прозорче на цистерни.

После читавих 100 километара пловидбе по отвореном мору наједном је португалски брод застао — кабл којим је вукао „Диогена“ прекинуо се. Барт је уз натчовечанске напоре покушавао да што више удаљи „Диогена“ од брода јер су таласи претили да га разбију о њега. Везу са бродом нису могли да успоставе јер су утврдили да им је неисправан радио.

Ускоро су приметили да се брод сасвим удаљује, остављајући их на милост и немилост таласима. Али кад су мислили да је све пропало на хоризонту се поново појавио „Сао Габријел“, који их је захваљујући радару пронашао.

Кабл за вучу је опет закачен и пут настављен. Али убрзо је дошло до незгоде пошто се кабл закачио за елису и на броду начинио квар. Капетан је после дужег преговора са морнарима решио да пресече кабл и да „Диогена“ препусти његовој судбини.

Морнари из Сен Жана чули су да су три морнара на „Диогену“ наставила пут али на 700 километара од обале избио је пожар несмотреношћу Аустријанца Мелиша тако да су морали да напусте цистерну. Промрзле и већ потпуно изнурене авантуристе прихватио је један норвешки брод који их је повео за Ротердам.

О њима се више није чуло. Ипак је значајно да им се испунила жеља да пређу океан — ако не у цистерни онда правим бродом.

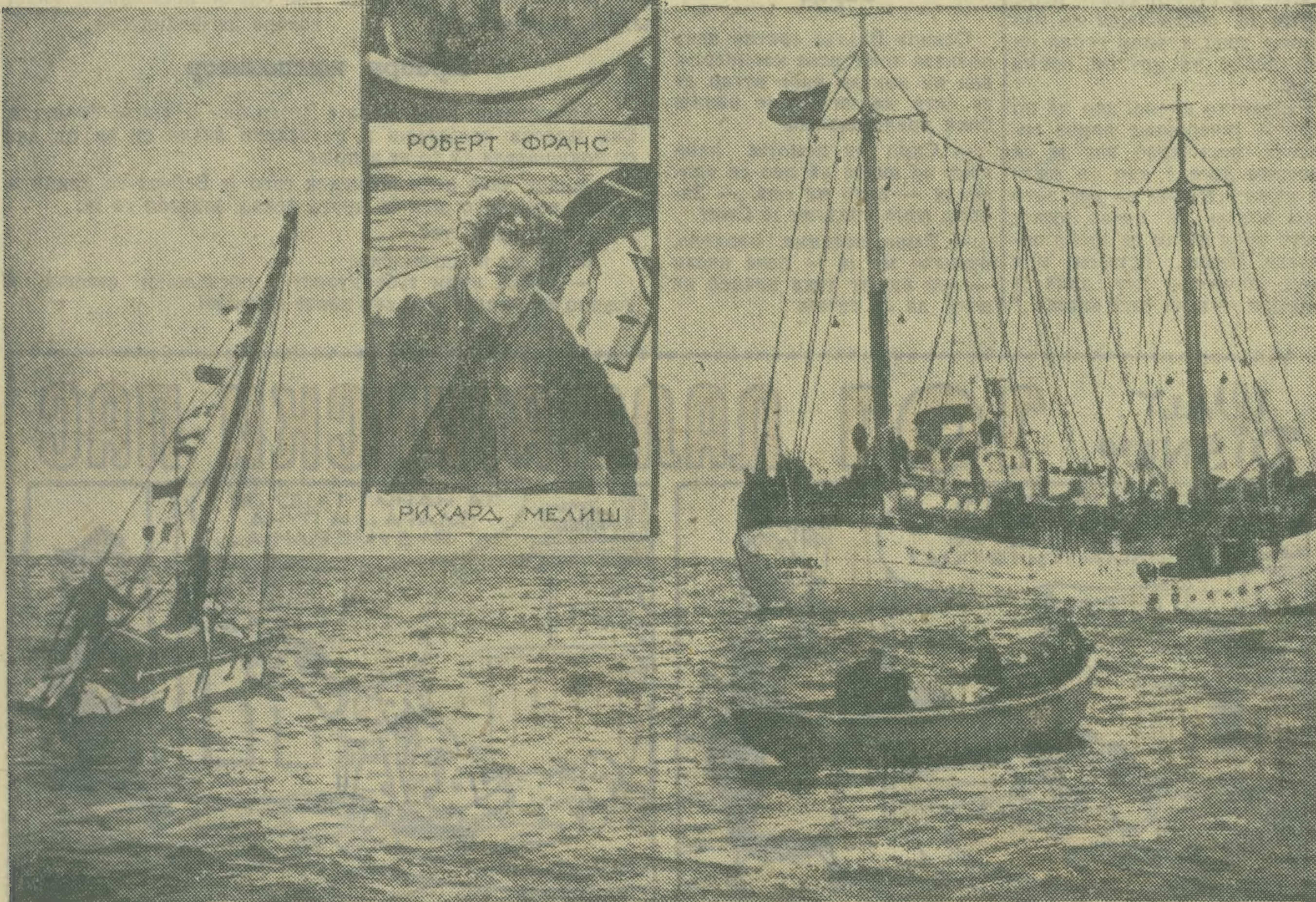
АЛБЕРТ БАРТ

РОБЕРТ ФРАНС

РИХАРД МЕЛИШ

БРОД „САО ГАБРИЈЕЛ“ ВУКАО ЈЕ „ДИОГЕНА“ СВЕ ДОК СЕ КАБЛ НИЈЕ ПРЕКИНУО.

Доктор Аренд је оправдан

После више од сто година од трагичне погибије великог руског песника, истакнути совјетски хирург Бурденко предузео је да реши питање које је током многих година изазивало жучне расправе: да ли је рана коју је Пушкин задобио у двобоју била смртоносна, да ли је дијагноза била правилно постављена и да ли су рањеног песника савесно лечили?

Познато је да су многи песникови савременици и његови каснији биографи изражавали неповерење према дворском лекару Аренду који је лечио рањеног Пушкина. Говорили су да је „један странац ранио Пушкина, а да су другом туђинцу поверили да га лечи“. Писац Гросман у Пушкиновој биографији каже: „Руска медицина је осудила своје некадашње представнике који су се окупили око песниковог самртничког одра“.

Међутим, данас су те неосноване оптужбе оповргнуте. Наиме, совјетски стручњаци извршили су научно-медицинску анализу Пушкинове ране и начина на који је био лечен. Они су пажљиво и савесно проучили све материјале до којих се могло доћи и анализирали историју песникове болести. Закључак који су донели гласи: доктор Аренд учинио је све што је било могућно да спасе рањеника. Међутим, с обзиром на степен на коме се медицина налазила тридесетих година 19. века, Пушкинова рана била је смртоносна. Чак и после једног века, 1937. године, 60 до 70 процената таквих рањавања завршило би се смрћу. Ни један лекар онога времена не би могао да спасе Пушкина.

Недавно је познати совјетски неурохирург професор Андреј Андрејевич Аренд — праунук лекара који је лечио Пушкина — предао Пушкиновом музеју у Москви поклон: сандучић од црвеног дрвета за хируршке инструменте. Тај сандучић, с којим је лекар Аренд одлазио у посету својим пацијентима, налазио се два дана у Пушкиновом стану у време кад је овај покушавао да спасе смртно рањеног песника.

ВЕРАН И ПРЕКО МОРА

У време кад су морима и океанима пловили само једрењаци, у луци Авра био је укотвљен брод „Нормандија“, диван једрењак с три високе катарке. Капетан „Нормандије“ желео је да има пса и био је пресрећан кад му је један познаник из Авра донео Бланшеа, једног лепог вучјака. „Нормандија“ је ускоро напустила луку и кренула на дугу пловидбу. У последњем писму које је стигло у Авр капетан је писао свом познанику да је брод прешао екватор и да ће се, опловивши рт Хорн, упутити према острву Реунион, да се пас Бланше добро сналази и да га чланови посаде воле.

„Нормандија“ никад није стигла на циљ. Вероватно се разбила о подводно стење и потонула заједно с капетаном, посадом и псом. Јер, о њој се у Француској никад више ништа није чуло.

Међутим, неколико година после несреће, Бланшеов стари господар из Авра зачуо је једне вечери неко гребање на својим вратима. Отворио их је и скаменио се. На прагу је био вучјак Бланше.

Како се пас нашао у Авру нико није могао до данас да објасни. Највероватније је да се после бродолома спасао допливавши до неке обале, да се касније увукао на неки други брод који је пловио за Француску, можда баш за Авр. Да ли је то био пуки случај или је пса водио неки необјашњиви нагон, тешко је рећи. Једно је само тачно: прича о Бланшеу није измишљена јер су овај необичан догађај забележили савременици његовог господара и настрадалог капетана једрењака „Нормандије“.

АУТОСТРАДА СУНЦА

Ових дана су отворени за посетиоце сви објекти на новој италијанској аутостради, названој аутопут сунца. То су пре свега ресторани подигнути на одређеним етапним станицама, затим техничке сервисне станице и мале радње за самоуслугу.

Ресторани изазивају нарочиту пажњу туриста-аутомобилиста. Изграђени су такорећи само од стакла али тако да „опкорачују“ аутопут — као мост. Ресторани су савршено уређени а поглед одатле на читаву околину је изванредан.

Први овакав ресторан отворен је пре неколико дана негде на сред пута између Милана и Парме. Уз ресторан-мост са једне стране аутопута, отворена је и трговина за самоуслугу где се могу наћи најразноврсније ситнице: од четкице за зубе, заборављене код куће, до сапуна и других потреба сваког путника. Док путници ручају или вечерају, односно доручкују, сервисна станица ће им довести у ред кола, опраће их, напуниће резервоар бензином ако је потребно, проконтролисаће гуме и кочнице и о свему ће поднети кратак извештај на полеђини рачуна.

Нарочиту пажњу на путу привлаче веома лепи киосци са домаћим и страним листовима и илустрацијама. Они врше и дужност „успутне поште“ јер поред тога што продају путницима марке, писма и дописнице, примају већ написане и експедују их поштанским колима која пролазе аутопутом.

Нису изостале ни рекламе, украшене пригодним карикатурама и илустрацијама. На једној пише: „Возачи, потпуно и на миру се предајте борби са шпагетима а на нама је да доведемо у ред ваш ауто!“

ОТАЦ И СИН

Жорж Сименон, писац многобројних криминалних романа, путовао је својим колима за време одмора. Изненада га је зауставио један полицајац и затражио му исправе јер је управо трагао за једним озлоглашеним гангстером. Писац му је показао своје исправе и полицајац је несигурно срицао:

— Симеон ... Сименон ...

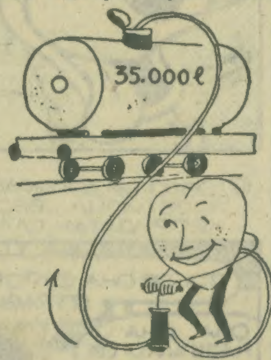
— Да — одговорио је писац — ја сам отац комесара Мегреа.

— Сименон, отац Мегреа! То је сумњиво. Ходите мало са мном, драги мој! Сви пристојни људи имају иста имена као и њихови синови!

СРЦЕ СПОРТИСТЕ

Знате ли каква је разлика између срца спортисте и срца човека који се не занима никаквом гимнастиком и физичким радом?

Тренирано, „спортско“ срце јаче се скупља, има већу резервну енергију и ради економичније. Оно се ређе стеже и то ствара повољне услове за рад срчаног мишића јер се у паузи између два стезања срце боље одмара и снабдева крвљу. Код човека који се не бави спортом у време одмора пулс износи просечно 70 удара у минуту. Број откуцаја код спортисте знатно је нижи. Тако, на пример, код светске рекордерке у смучарским тркама Марије Исакове учестаност пулса у нормалном стању износи 46 удара у минуту, а код смучарке Зоје Балотове 45.

Како реагује наше срце на изванредан физички напор, као што су дуго трчање или пењање уз степенице? Човек с нетренираним срцем осећа како му оно јаче туче, задува се и пулс му постаје убрзан. Код спортисте, међутим, при напору који је 2 до 3 пута већи него обичан ход или рад, срце куца незнатно брже, али се зато снага његовог стезања и количина крви која кроз њега протиче знатно повећава. Снага срца код спортисте и његове могућности заиста су задивљујуће. У тренутку највећег напора учестаност стезања срца може код спортисте да износи 200 до 250 откуцаја у минуту. Свака срчана комора за време једног стезања избаци око 200 грама крви, што значи да у току једног минута такво срце може да пошаље у крвоток више од 40 литара крви.

Лекари су извршили занимљива медицинска испитивања над спортистом Андрејом Новиковим, учесником смучарске трке на 100 километара. Они су израчунали да је његово срце за 6 часова и 2 минута, колико је трка трајала избацило — преточило — око 35 хиљада литара крви, количину која би напунила вагон-цистерну. Утврђено је, такође, да је за време трке рад који је његово срце извршило премашио 30 хиљада килограм-метара. То је у ствари довољно да се 25 људи подигне на висину петоспратне зграде.

ПОТЕМКИНОВ ПРОЗОР

Уз громогласан смех окупљених грађана један сликар, кога је платила општина, сликао је велики прозор на иначе „слепом“ зиду једне куће у граду Манчестру.

Градски оци одлучили су се за ово „потемкинско улепшавање“ због тога што краљица Елизабета II треба ускоро да посети Манчестар а они не желе да она види старе, неугледне и трошне зграде. И неугледна стамбена четврт овог великог индустријског града биће „лакирана“. Пошто су сопственици „најамних кућерина“ одбили да о свом трошку оправе и пребоје фасаде, општина је најмила четири радника који све уличне зидове у радничкој четврти треба да офарбају лепом плавом и белом бојом. Највише смеха изазвало је сликање прозора на празном зиду јер је сликар на окна „ставио“ и лепе чипкане завесе.

ЖЕЛЕЗНИЧАРИ ПАРТИЗАНИ

Била је то једна од првих партизанских железница која је саобраћала на прузи Дрвар — Оштрељ— Срнетица—Млиниште. Устаници су је заузели 1. августа 1941. и користили се њоме, са малим прекидима, до завршетка рата. Непријатељ је за то време неколико пута долазио до пруге и увек је затицао порушену, без вагона и локомотива. Њих су партизани брижљиво склањали у непроходне шуме Грмеча. Али чим би се наша војска вратила на овај терен, партизански железничари су оправљали пругу, извлачили из склоништа локомотиве и вагоне, и пуштали их у саобраћај.

Гласник са батеријском лампом

Пошто на неким деловима пруге, као на пример од Оштреља до Млиништа, уопште није било телефонске везе, железничари су се понекад успешно служили импровизацијама.

Возовођа Мирко Родић је у јесен 1942. године добио наређење да превезе рањенике из Млиништа у Оштрељ. Тек што је приспео пришао му је један члан Врховног штаба и наредио да одмах врати рањенике до седмог километра пред Дриниће.

— Немогућно — рекао је Марко — за мном иде друга композиција с рањеницима, а до Млиништа нема ни телефонске везе ни светлосних сигнала. Може доћи до судара.

Наређење је међутим било неопозиво.

— До сванућа рањеници морају стићи у Дриниће — рекли су му на крају.

Није имао куд него је у договору са Љубом Медаревићем, који је тада управљао железницом, решио да крене али да пред возом иде гласник с батеријском лампом. Требало је њоме на време да упозори машиновођу друге композиције која им иде у сусрет да је заустави и врати.

Шеснаест километара под ватром авиона

У јесен 1943. године у Саничкој долини су формиране омладинске бригаде за бербу кукуруза. Летина се колима превозила до Ланишта, ту је утоваривана у вагоне и одвожена до Јасиковца. Једном, док је возовођа Душан Шабот возио четири вагона кукуруза, један вагон пун воћа и један са шездесетак омладинаца и војника, појавила су се два непријатељска авиона. Приметили су композицију и стали да је туку. Људи су поискакали из вагона и склонили се у шуму, а за њима је кренуо и Душан. Али се предомислио. Сетио се да су све локомотаве, сем његове, у квару. Због тога је решио да се врати и покуша да је спасе.

Душан је хитро ускочио у локомотиву, откачио је од вагона и свом брзином појурио у правцу Срнетице. Требало је да пређе преко 16 километара да би замакао у шуму. Авиони су га стално пратили и митраљирали, али је ипак стигао до шуме, где га авиони више нису могли пронаћи.

У шуми је провео до мрака, а онда се вратио остављеним вагонима. Ниједан није био готово нимало оштећен, а није страдало ни људство.

☆

Непуну годину после борбе на Сутјесци железничар Перо Лалић је доживео сусрет са другом Титом — у бараци у Оштрељу која је служила као железничка станица. Ту је Перо обављао све дужности: био је отправник возова и телефониста и скретничар.

Једном, око два сата после поноћи, наишли су партизани и затражили да им отвори. Чим је одшкринуо врата ушла су три наоружана човека. Један, са шубаром на глави, одмах је сео на клупу, извадио кутију и понудио домаћина цигаретом. После је пришао телефону и тражио Дрвар.

Перо је тек касније сазнао да је то био друг Тито кога су партизански железничари запамтили и по посебној бризи о њима.

Јануара 1943. била је јака зима, а железничари слабо одевени. Једном, пошто је друг Тито изишао из воза у Дрвару пришао је групи железничара и питао их како живе. После је њиховом старешини Љуби Медаревићу наредио да из магацина подигне три бунде за особље воза.

— Нека их носе — казао је друг Тито — они који су на служби. Да имамо више дали бисмо свима. Сада морамо овако...

Возови иду само ноћу...

Возовође су понекад добијали наређење да никуд не крећу док не падне ноћ.

Док је једног дана, почетком фебруара 1943, Душан Шабот стајао с локомотивом у Потоцима пришао му је Осман Карабеговић и запитао да ли га може пребацити до Оштреља.

— Могао бих — казао је Душан — али је опасно: авиони стално круже.

Другу Осману се, изгледа, журило па је, не обазирући се на опасност, ускочио у локомотиву. До Оштреља су стигли срећно и путник је сишао рекавши да ће даље ићи пешке јер су у близини били Немци. Душану је посаветовао да склони локомотиву у шуму и крене назад тек кад падне мрак.

То су само неке појединости из делатности партизанских железничара који су несебичним радом готово за све време рата на свој начин помагали борцима на фронту.

СПИСАК КАТАСТРОФА

За десет година, од 1948.—1957. забележене су 64 велике природне катастрофе које се могу поделити на следећи начин: 25 поплава, 17 земљотреса, 16 океанских циклона, 3 континентална торнада, једна велика плима и две вулканске ерупције. У овим катастрофама изгубило је живот преко милион људи, то јест 100.000 годишње. Сваке године 15.000 људи изгуби живот само услед земљотреса.

ТРИЈУМФ

Приликом свог боравка у Паризу у априлу 1869. године Антон Брукнер (1824—1896) аустријски композитор који је сматран за најбољег оргуљаша 19. века свирао је и на оргуљама у цркви Нотрдам. „То је био прави концерт — писале су после париске новине — коме су присуствовали многи слушаоци а оргуље у овој цркви доживеле су свој тријумф".

ДОБРА ИДЕЈА

Добра идеја опет је неком донела доста новца. У овом случају не ономе ко се досетио, него ономе ко ју је прихватио. Почело је овако: на Медизон авенији у Њујорку стајала је једна млада жена и истуреном руком у белој рукавици покушавала да заустави неки такси. На једној страни рукавице могла се прочитати реч „ауто", а на другој „стоп". Рукавице са овим натписом почео је да производи један фабрикант и оне се сада много траже. Са њима на руци излишно је дозивање такси-шофера, и то помало доприноси сузбијању уличне галаме.

ПОСЛЕДЊИ

На једној живинарској фарми близу Токија, угинуо је, за пса у дубокој старости од 29 година, последњи јапански ратни пас Пунг и сахрањен са свим „војним почастима". На Филипинима је Пунг био страх и трепет — 9800 мина пренео је из непријатељских линија и тамо их закопао.

И ТО...

Оглас под насловом „персонал бортслумпас" који је ових дана објављен у шведском листу „Сидсвенска дагбладет" изазвао је опште чуђење. „Бортслумпас" на шведском језику значи „одбачено" или „најјевтиније само нек се прода" — израз који се обично употребљава приликом распродаје сезонске робе. Према томе — распродаја персонала.

А у тексту огласа стоји:

„Известан број истраживача, одморних и спремних, пошто су завршили радове који су им били поверени, стоје на располагању најповољнијем понуђачу. Имамо једног инжењера-истраживача, конструктора, лепушкасте дактилографкиње, фабричке мајсторе, раднике и чуваре".

Овај оглас није нека неукусна шала већ жалосна стварност. Шведски научни институт за оплемењивање тресети вршио је десет година истраживања, у која је уложено близу десет милиона шведских круна. Али како нема више новчаних средстава да би наставио радове а да службеници не би остали без посла, нуди их као обичну робу.

КАКО КО СХВАТИ

Пензионисани радник, 65-огодишњи Џорџ Врајт станује у општинској згради у енглеском граду Бадингтону и плаћа минималну кирију — једну фунту недељно. Из доколице се кладио на коњским тркама и испуњавао листиће спортске прогнозе. Кад је недавно добио 16.000 фунти стерлинга прво му је било да упути писмо градској општини — тражио је да му се повиси станарина. Јер, сматрао је, није фер да сада кад има новца допуну до стварне висине кирије сносе порески обвезници. Молба му је одбијена са образложењем да се не може за њега одредити посебна тарифа. Љут због оваквог одговора, Врајт је писао редакцији једног дневног листа чији је редовни читалац и — изгрдио општину.

ПО НАРЕДБИ

Прву руску а уједно и прву словенску оперу, „Иван Сусањин" (1836), компоновао је Михајло Глинка. Цар Никола I одобрио је да се опера изведе али под условом да јој Глинка промени наслов у „Живот за цара". Иако је сељак Сусањин жртвовао себе да би спасао народ, у оно време требало је све потчинити цару и његовој власти — због њега се једино могао положити живот. Али и поред тога аристократија није радо примила извођење опере. Чак ју је одбацила јер је налазила да је сувише народна. Глинка је заиста увео у партитуру народне мелодије нарочито у хорове који и представљају народ. Племићи нису подносили ту „кочијашку музику" али је она ипак остала и до данас на свим позорницама света. Опера је тек после Октобарске револуције поново добила своје право име.

ИГРА ГАЈТАНОМ КОД ЕСКИМА

Игре гајтаном помоћу прстију нису само за децу и „дивљаке". У Торонту је играју природњаци, археолози и професори. Многи озбиљнији људи носе стално у џепу комад дебелог гајтана или канапа. Неки, који се сада већ одушевљавају овом игром, сазнали су за њу случајно, док су други почели за њу да се интересују приликом студирања игара свих времена и раса или обичаја примитивних народа.

Ова игра потиче из југоисточне Азије, а одатле се раширила на југ и исток све до острва у Тихом океану, као и према западу и северу у Сибир и Европу. Игре гајтаном су познате готово свим примитивним народима, укључиви Меланезијце, Ескиме и Индијанце. „Мачју колевку" — омиљену дечју игру у Енглеској, по свој прилици донели су морнари на британска острва, но ова игра позната је чак и на Хебридима.

Својим вештим прстима Ескими су створили велики „репертоар". За време тмурних зимских месеци када у својим иглоима седе беспослени — гајтан од коже морског пса постаје им изврсна забава. Примитиван човек има мало разоноде и зато Ескими — људи, жене и деца, премећу прстима гајтан и импровизују разне фигуре.

ОД ГАЈТАНА НАПРАВЉЕНОГ ОД КОЖЕ МОРСКОГ ПСА НАСТАЈЕ ШАТОР

У пределу близу Хадсон Беја забрањено је дечацима да се тиме играју „јер би се касније у животу њихови прсти могли заплести у конопце на харпуну". Чим одрасту, стичу право али играју тек када сунце залази према југу „да би га ухватили у петље гајтана и спречили га да оде".

КАДА ЕСКИМ СПРЕТНО ПОКРЕЋЕ ЗАПЛЕТЕНИ ГАЈТАН ИЗГЛЕДА КАО ДА ДУВА БУРАН ВЕТАР КРОЗ СНЕЖНИ ПРЕДЕО

Верује се да ће се човек, чији се гајтан заплете док плови кајаком или у његовој ловачкој опреми — угушити или удавити. Западни Ескими баш обратно верују: гајтаном не треба играти никад док је сунце.

Антрополог Диамон Ценес прича о једној старој жени која му је показала неколико фигура и притом цело време говорила да је требало сачекати зиму за то, а једна девојчица показала му је игру тек пошто је врата од шатора чврсто затворила „да сунце не види шта она ради".

По правилу, значење фигура је обележено именима али она могу да се мењају. У неким случајевима имена нико није у стању да преведе нити да фигуре протумачи.

Објашњење фигура различито је у разним крајевима. Ако негде означава питомог зечића, у другом представља ирваса, овцу или медведа. „Ирвас" или „саонице" сибирског Ескима траже „човека који за собом вуче брадатог морског пса или кита". Сасвим су другачија имена код Индијанаца, Наваја и народа јужног Пацифика.

Ескими нарочито интересантно стварају фигуре: њима никад готово не треба средњи прст, догод могу да употребе кажипрст. Имају изразити смисао за смешно и фигурама прате причање прича. Иако никад нису злонамерни, неки пут су им приче помало грубе. Код Ескима на Аљасци игре гајтаном су везане за старе обичаје. Много од тих игара прате се песмом.

Некада су Ескими на Аљасци веровали да постоји дух који игра уместо гајтаном — својом властитом утробом. Али временом се то веровање нешто ублажило.

СИТНО АЛИ ЗАНИМЉИВО

НИЈЕ ЛАКО....

Фудбалски асови у Америци морају да се зноје не мање од атлетичара-шампиона на дуге стазе. На пример, тренинг „Балтимор колта“ одвија се овако: ујутру трчање у шуми, одмах после тога три сата предавања и обавезни домаћи задаци; после подне две утакмице фудбала, а после тога састанак на коме се дискутује о току тих игара; у 21 час опет сат предавања, а у 22 часа одлазак на спавање.

ДА ПРИВУКУ ГОСТЕ

Кад гост уђе у један њујоршки ресторан чини му се да на сваком кораку среће по неку спортску величину светског гласа. То су у ствари људи који као јаје јајету личе на неког из арена. Шеф сале, например, изгледа као некадашњи боксерски шампион Џек Демпсеј, гардероберка је друга Соња Хени, а ко погледа чистача обуће помислио би да је пред њим главом Флојд Патерсон. Сви су међутим само маскирани да би привукли госте.

ПИЈАНИСИМО

Тосканини, велики диригент давао је својим музичарима и оваква упутства:

— Тихо, господо! Пијанисимо мора бити одсвиран тако фино као дах од кога би се заматлили прозори.

ОТВОРЕНОСТ

Канту је рекао један поштовалац:

— Ја увек кажем оно што мислим!

— А — климнуо је главом Кант — због тога сте тако ћутљиви.

ЧАРДАРА

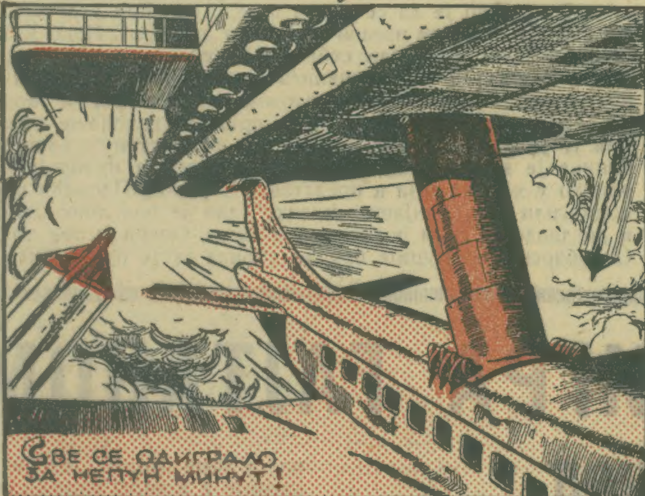
Чардара су „четврта врата“ или четврти теснац кроз који пролази велика азијска река Сир-Дарја. У области њеног тока некад је постојала значајна култура коју су уништиле Џингисканове хорде. Ту се данас подиже брана и настаће велико вештачко језеро, највеће у централној Азији. Заузимаће простор од 900 квадратних километара и на њему ће се, услед снажних ветрова, подизати по три метра високи таласи. Низ водојажу Чардару преливаће се 1.700 кубних метара воде у секунду. Захваљујући овом гиганту омогућиће се наводњавање 4 милиона хектара досад неплодне земље.

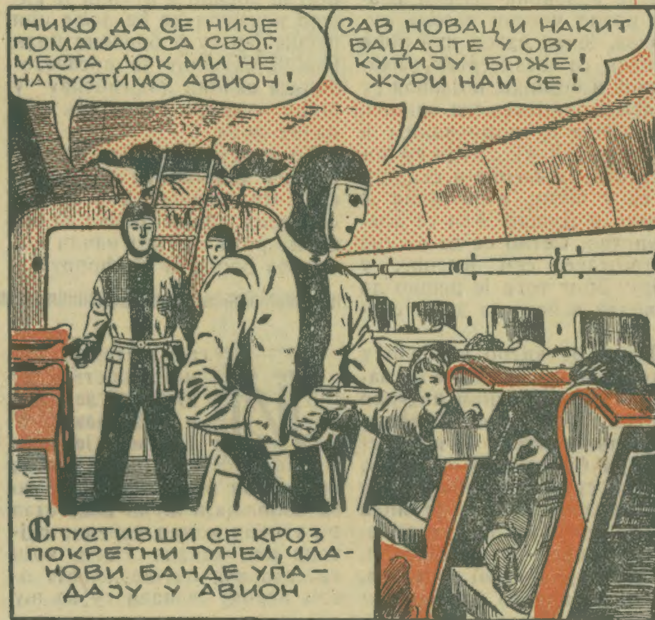
ДВОСТРУКО

Година 1961. значајна је за француске пушаче, јер се навршава 400 година откако су сазнали за дуван: у виду праха за шмркање донео га је у Француску Жан Нико. Овај догађај ПТТ у Француској ће се обележити издавањем специјалне марке са ликом Никоа. „Прослава дувана“ у земљи трајаће целе године, јер сад пада и 150-огодишњица Наполеоновог закона којим је, 1811, уведен државни монопол за дуван. Поводом овог двоструког јубилеја у вези са дуваном, француски државни монопол дувана пустиће у продају највећу француску цигару под именом „Жибиле III“.

ТАЈНИ ПРОНАЛАЗАК

ЦРТА И ПИШЕ Л. ФИШЕР

Марија Шел

Спремала сам се да играм у филму „Астарта и Адонис“ и зато сам и дошла у Бејрут. Желела сам да упознам Исток, његово сунце и светлост — каже Марија Шел, позната глумица. — Први пут сам била у овим крајевима и одушевила ме је разноликост боја. Либан је нарочито погодан за снимање. Волела сам да играм Астарту, пошто је сценарио врло узбудљив. Посетила сам и Библос, и његов амфитеатар. Ову стару легенду можда је требало модернизовати у стилу Жана Коктоа.

• • •

Марија је одрасла у близини позорнице, пошто јој је мајка била глумица а отац драматург.

— Позориште је мој свет. Још као дете учествовала сам у једној малој улози у дечјем комаду, — каже она — а у тексту моје улоге налазила се само једна реченица која ме је збунила: „Ја не волим колаче с јабукама“. Нисам могла да је изговорим, јер бих рекла лаж пошто ја те колаче јако волим. После моје упорности ова реченица била је избачена из текста.

— За свој деби имам да захвалим Швајцарској где сам у 15 години и почела каријеру — каже Марија.

Рођена је у Аустрији од оца Аустријанца и мајке Швајцаркиње. Иако удата за немачког режисера Хорта Хеклера, Марија Шел је задржала своје швајцарско држављанство.

Стварни њен успех почео је тек 1954. године, када је добила први пут награду за филм „Последњи мост“ сниmљен у нашој земљи. Њен муж био је помоћник режисера.

— Требало је кувати за 30 људи — каже Марија Шел — а биле смо само нас две жене. Пошто моја пријатељица није знала да зготови ни обичну кајгану, читав терет је пао на мене, а снимање је трајало 40 дана.

Једном приликом муж јој је рекао:

— Мислим да ниједан филм не треба да одбијеш већ у сваком који ти се понуди да играш ако желиш да постанеш славна.

И она га је послушала — али да прихвати улоге у свим филмовима, требало је да научи стране језике.

После филма „Последњи мост“ Марија је играла у филму „Жервез“ Рене Клемана. Представа траје преко два часа, а Марија се појављује готово у свакој сцени. Али при снимању је било и тешкоћа: Марија је још као дете у једном колеџу учила француски и готово га сасвим заборавила. Значи, требало га је поново учити. Да би правилно изговарала морала је стално да у устима држи оловку како би изгубила немачки нагласак.

Кад је почело снимање режисер Клеман јој је рекао да ће јој дублер бити глумица Мартин Сарсе.

Марија се томе успротивила и тада је почела борба: живела је само на сендвичима и црној кафи, спавала само по неколико часова услед чега је јако ослабила али је научила француски. Кад је синхронизација била готова, жири је једногласно изабрао Маријину верзију.

За њу је ово било веома важно. Јер, ако је искључиви тумач филма, онда може да конкурише у Венецији. И тако је Марија Шел за женску улогу у филму „Жервез“ добила Волпијев пехар.

Касније је почела да учи и енглески језик, и добила улогу у филму „Браћа Карамазови“. Како је у том филму требало да игра „казачок“ нађена је једна професионална играчица као њен дублер. Она се и тада побунила — научила је сама да га игра и у филму га одиграла са успехом иако је та сцена трајала десет минута.

После неколико недеља почела је да учи и италијански језик. Тако је ангажована да игра у филму „Беле ноћи“ од Висконтија, који је у Венецији добио пехар „сребрни лав“.

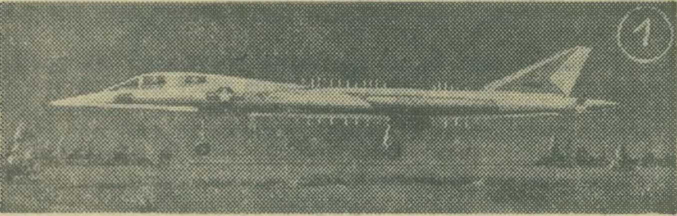
За Марију се може слободно рећи да је постала већ уметница светског гласа.

МУЗИЧКЕ СЛИКЕ

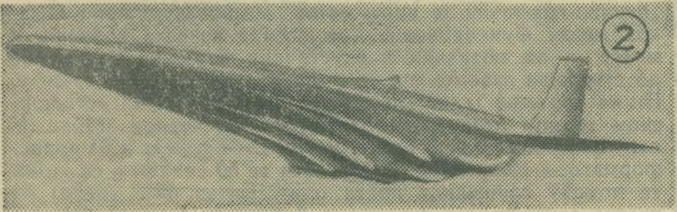
„Слике са изложбе“ су клавирске композиције Модеста Петровића Мусоргског, које је француски композитор Морис Равел обрадио за оркестар. Мусоргски се инспирисао кад је шетао по изложби цртежа сликара Хартмана и у десет ставака приказао мисли и расположења која обузимају посматрача при разгледању неких слика. Тако је поједине ставке назвао: Стари двор, Катакомба, Променада, Колибица бабе Јаге, итд.

КОНСТРУКТОР ОПИСУЈЕ »НОВУ ГЕНЕРАЦИЈУ АВИОНА«

Александар Картвели, познати конструктор авиона у Америци, чији је модел П 47 Тандерболт летео у другом светском рату, истиче да ни су исцрпљене све могућности грађења нових облика авиона. Чак каже да потребе будућности захтевају да се истраживања наставе. **Четири авиона чудног изгледа представници су „нове генерације“.**

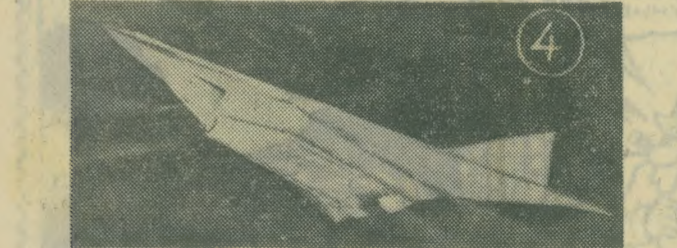
1) Млазни бомбардер који ће развијати брзину готово 2,5 хиљаде километара на час и моћи да бомбардује са висине од 23.000 метара, подизаће се вертикално. Кад узлети до одређене висине правац млаза се мења и авион наставља нормално лет.

2) Овај бомбардер летео би око земље на 60.000 метара висине брзином од 28.000 километара на час. Од његових осам мотора четири би сагоревали азот.

3) Чудан је облик овог авиона, нуклеарног млазњака који има домет од 13.000 километара на час, а састоји се готово само од трупа и машине.

4) „Летећи клин“ би се користио за стратосферска извиђања на висини од 36.000 километара.

Дошли су и пси на ред

Једна телевизијска станица у Калифорнији даје једанпут недељно емисију „Пет минута за псе“. Програм је направљен управо за ове четвороношце: приказују се примамљиве кости за глодање и остали добри залогаји, затим стреловити трк паса, сцена из лова и начини дресуре. Како је емисија наишла на огромно интересовање гледалаца иста станица спрема и две нове емисије за животиње: „Пет минута за мачке“ и „Пет минута за папагаје“.

Да се умре од смеха

Док је Марк Твен још био уредник, дошао је к њему један сарадник:

— Господине Твене, зашто не објављујете више моје вицеве? Они су тако добри да им се човек до мртва мора насмејати!

— То је управо и разлог — климнуо је главом Марк Твен а није променио израз лица — ми бисмо хтели да све своје читаоце и претплатнике сачувамо живе.

Памук расте природно обојен

Совјетски агрономи из Узбекистана успели су да одгаје биљке памука које дају род у светлозеленим, кестењастим и жутим влакнима. Боја је отпорна према сунцу и води. После овог опита извршиће се сађење памука у боји у већим количинама на неколико колхоза.

Телевизија у високој пећи

У Француској се гради прва од четири високе пећи, која ће се запалити у септембру. У њу се уграђују телевизијски уређаји који ће допринети да функционише потпуно аутоматски. Гориво ће снабдевати помоћу бесконачне врпце, а не вагонетима; наместо људи радиће машине са електронским мозгом и свака 24 часа висока пећ добијаће налог за радни дан.

Како ћемо живети кроз 100 година?

Мора се рачунати с тим — изјавио је професор доктор Џемс Бонер, да ће кроз 100 година исхрана људи претрпети велике промене. Услед све већег броја становника на Земљи, садашње домаће животиње неће бити у стању да обезбеде довољне количине меса за људску исхрану. Пораст броја стоке неће бити у складу са порастом становништва. Вероватно ће људи бити принуђени да у својој исхрани користе протеине из стабљика биљки и да их „зачињавају“ разним ферментима, витаминима и минералним солима. Ови „додаци“ треба да осигурају укус протеинима који ће постати основна исхрана човечанства.

— Исхрана људи — изјавио је овај професор — неће моћи да се заснива на пилулама, јер би то довело до дегенерације апарата за варење. Зато ће људи морати да узимају потребне количине хране макар и вештачке, а пилуле могу да послуже само као допуна.

Професор доктор Клифорд Фарнас, хемичар светског гласа, каже да ће кроз сто година и одевање људи такође претрпети измене.

Нема сумње, да ће његово мишљење многе онерасположити и изазвати чак и смех, а код многих главобољу.

— Одело будућности за мушкарце, жене и децу — прогнозира овај познати хемичар — састојаће се од неподеране вештачке материје. Одело ће „расти“ заједно са рашћењем његовог власника. Тако ће будући становник, од колевке па до гроба носити једно те исто одело, које ће само да се прилагођава његовом узрасту. То ће бити у супротности са садашњим прохтевима и навикама жена и младих девојака, али остаје претпоставка да ће оне на себи имати одело које неће мењати догод живе.

У таквој ситуацији женска мода ће нестати или ће се — каже овај професор — сакрити у жбуње. Али — додају други прогнозери — она неће моћи да остане у жбуњу јер ће и оно нестати, пошто ће се протеини у биљкама користити за производњу вештачке људске хране.

Носилац Нобелове награде професор доктор Хермен Милер предвиђа да ће кроз сто година медицина и медицинска наука постићи огроман напредак: омогућиће да се, као сада на машинама, на људском организму замењују поједини оболели или истрошени органи. Тада ће изрека „старо срце постаје поново младо“ добити своје право значење.

Други научници сматрају да ће биологија и друге науке у области атомистике постићи такве резултате да човечанство неће морати да производи поврће, воће, животињско и живинско месо да замењује протеинима из стабљика, које се сада искоришћавају за производњу синтетичких влакана. Један од таквих оптимиста је и доктор Алберт Георги, носилац Нобелове награде, који је 1937. године пронашао витамин Ц.

— Људи ће у току следећих сто година — тврди он — успети да проникну у тајну биљака и моћи ће да утичу на њихов развој и доношење рода. Помоћу анорганских материја храниће се воће и поврће и добијати плодови, прави џинови у односу на садашње. Сем тога људи ће успевати да добијају плодове и у било које годишње доба. Ораси ће кроз сто година имати облик фудбалске лопте док ће јабуке и крушке постати велике као бундеве, а цвет красуљка као точак од аутомобила. Сваки човек ће у свом стану имати сопствени врт и воћњак из кога ће узимати шта му када и колико буде потребно.

Харисон Браун стручњак за геохемију оптимистички гледа у будућност и каже:

— Аутоматизација ће за сто година продрети у све индустријске области и гране тако да ће се количина прворазредних индустријских производа безмерно повећати. То ће довести до таквог пораста производње потрошних добара у читавом свету да ће из нашег речника нестати појмови неразвијена и мало развијена подручја. Настаће промене и у самом раду. Потпуно аутоматизована производња неће захтевати неквалификовану или недовољно стручну радну снагу. Пошто ће аутомати производити не само потрошну робу него и друге аутомате који ће даље производити разну робу, садашња врста радника у индустрији ће потпуно ишчезнути. Крај машина ће стајати висококвалификовани инжењери који ће притиском на дугме руковати најсложенијим аутоматским машинама. У ствари, њихов задатак ће бити да надгледају рад апарата који ће и регистровати производњу аутомата.

Неће се изменити само природа око човека — и сам човек ће претрпети промене. Познати психолог професор доктор Џон Вејр сматра да ће се кроз сто година помоћу биохемијских средстава утицати и на рад можданих ћелија. На тај начин осећања и импулси могу да се регулишу по потреби и доведу у стање које се жели.

Ако овоме додамо да ће човек кроз сто година закорачити на Месец, Марс, Венеру и друга васионска тела може се закључити да ће се у животу људи на Земљи догодити тако крупне промене каквих није било у читавој протеклој историји човечанства.

ГРАЂЕВИНСКИ КОЛОСИ ДАНАШЊИЦЕ

Захваљујући техници, новим методама и грађевинском материјалу, данас смо у стању да стварамо објекте који по својим решењима и грандиозности премашују епохалне творевине грађевинарства ранијих времена.

Највиши и најмодернији хотел на свету

„Хотел из бајке“ биће саграђен у Њујорку: он треба да буде највиши — 50 спратова, и најмодернији — располагаће највећим конфором.

Да би овај џиновски хотел могао да се подигне откупљено је земљиште за пет милиона долара. Налазиће се на источној страни Седме авеније и његова изградња ће стајати 50 милиона долара. Рачуна се да ће изградња овог мамутског хотела бити завршена 1. маја идуће године.

„Американа оф Њујорк“ како ће се звати овај хотел висок 150 метара, располагаће са 2000 соба и 90 луксузних апартмана специјално за финансијске магнате и иностране државнике. Конфор им је тако потпун да располажу чак и сопственим лифтовима. За остале посетиоце ће стајати на располагању 12 експресних лифтова са клима уређајима.

Нови хотел неће имати премца у свету. Велика балска сала примаће 3.000 лица и имаће још довољно простора за игру. У друге три мале балске сале моћи ће да стане по 1.000 лица. Осим тога у хотелу ће се налазити 38 пословних соба, врт на крову, џиновска изложбена сала у приземљу и базен за купање на 25 спрату. Базен

ће се налазити на тераси али ће пластичан кров штитити купаче од сунца и невремена.

Гостима ће стајати на располагању два велика ресторана и кафана, ресторан и бар са специјалитетима. Поред других просторија које су намењене гостима, у згради ће бити једна врста безистана са разноврсним продавницама и гаража за 350 аутомобила.

Све собе ће располагати клима уређајима, телефонима и телевизорима, а да би гости били што боље услужени у хотелу ће бити запослено 2.000 људи.

Највећи канал на свету

Кроз непрегледно пешчано подручје Туркменије у Совјетском Савезу, гради се највећи вештачки канал. Дуга-

чак 924 километра он ће омогућити наводњавање Каракум пустиње, која ће постати плодно подручје. Пројекти за изградњу 409 километара канала готови су а у току пет година треба да буде изграђен цео. Каракум канал неће бити само најдужи у свету него и изграђен у рекордном времену. За грађење Суецког канала дугачког 161 километар било је потребно 9 година а за Панамски канал од 81,6 километра — пуне 34 године.

Пустиња Каракум захвата четири петине територије Туркменске Републике, а велика је као територија Данске. Захваљујући изградњи овог канала се две-три године у њој ће постати плодно тле од 140.000 хектара. Кад буде потпуно готов, канал ће водом коју ће добијати од реке Аму-Дарје наводњавати 400.000 хектара земљишта. Повољна клима и вода коју буде добила учиниће некадашњу туркменску пустињу произвођачем суптропског воћа.

Највиши и најдужи мостови у Европи

Пет километара јужно од Инсбрука у Аустрији гради се највиши мост у Европи који ће носити име „Европамост“. Изградња моста ће трајати две пуне године а он ће бити висок 185 метара.

На реци Тежо у близини главног града Португалије гради се најдужи мост у Европи. Овај челично-бетонски колос ће повезати предграђе Алкантара и град Алмаду.

Мост ће бити дуг 3 километра, од чега ће два километра бити преко реке. Два стуба у кориту реке, висока 230 метара носиће читаву конструкцију.

Највећи уређај за истраживање

Пре неколико месеци амерички Конгрес је одобрио суму од 100 милиона долара за изградњу највећег истраживачког уређаја на свету. То је акцелератор који ће бити дуг 3,2 километра и моћи ће да развија енергију од 45 милијарди електроволти. Овај уређај се гради у близини Станфорда у Калифорнији. Главни његов део се састоји од два тунела који се пружају паралелно под земљом на дубини од десет метара. Читав овај уређај „разбијач атома“ како је назван, биће готов до 1965. године, а његов основни задатак је да проникне у тајне субатомског света.

Овакви „разбијачи атома“ примењују се већ у многим научним установама, а они су нарочито за последње три године дали значајне резултате у проучавању структуре атома.

Први овакав апарат конструисали су у Кембриџу доктор Џон Кокрофт и Е. Уолтон 1932. године. Ускоро је Ернесту Лауренсу пошло за руком да конструише први циклотрон.

Нови разбијач атома у Станфорду је јединствен уређај у свету: омогућиће да се испита око 30 субатомских честица које су научници успели досад да пронађу проучавајући структуру атома.

Највећа водена турбина на свету

Све до недавно шведска турбина на реци Фос је сматрана највећом воденом турбином на свету. То место сада мора да уступи воденој турбини изграђеној у Лењинградском металуршком заводу, чија снага достиже 230.000 киловата. То је прва од турбина које треба да буду уграђене у електричну централу Братск. Точак на овој турбини има пречник од 5,5 метара а састављен је из ливених делова који су потом заваривани.

Највећа земљана брана на свету

У Швајцарској, код Гешененалпа гради се 150 метара висока брана — највећа на свету, у коју ће бити уграђено девет милиона кубних метара земље. На овом џиновском градилишту сваког дана је „запослено“ 150 булдожера, багера, кранова и скрепера.

ЈЕДАН МЕТАК У ЦЕВИ

Позив на забаву код Астерових сигурно бих одбио, јер ми је њихов новац сувише заударао — да није било напомене у којој је као нарочита атракција за госте обећана тачка Џоа Денвера.

Познавао сам Џоа Денвера. Био је првак међу америчким уметничким стрелцима. Причао ми је како је већ две године радио на својој тачки са вртешком и, кад ју је приказао публици, постао је одједном славан. Али тако је усавршио да је као мету постављао своју жену Кет.

Конкуренција је већ имала довољно узбудљиву тачку: на дијадеми једне младе жене, везане за вртешку која се вертикално окретала, требало је угасити шест светлећих шиљака са шест узастопних метака.

Денвер се није тиме задовољавао. Дао је да се направи вртешка али која се окретала у другом правцу, а за коју је он сам био везан. Нико није веровао у могућност да док се она окреће — он погоди мету. Али њему је и то пошло за руком.

После две године тешког рада успео је да од 500 метака које је испалио, само један не погоди мету. Са том својом тачком обишао је цео свет и зарадио силан новац. Сада је стигао у Индију, где сам се и ја налазио.

Отишао сам на забаву само да бих се с њим срео. Дошао је са својом женом Кет и приказао неколико својих вештина, а кад је Астер почео да досађује његовој жени, избио му је сасвим мирно метком цигарету из уста.

Мало из освете или да би своје госте забавио до врхунца а Денвера понизио, Астер је предложио једну заиста немогућну ствар. Када су два урођеника довукла једну затворену корпу и оставила је на трави рекао је:

— Велики Денвер је досад само блефирао. Време је да нас увери колико је сигурна његова рука кад му се супротстави права опасност.

Погледао сам Денвера — био је блед, а Астер је даље викао:

— Предлажем да га ставимо на пробу. У овој корпи налази се једна велика кобра. Пустићемо је на његову жену. Денвер ће добити оружје у коме ће бити само један метак, па нека докаже да је тако вешт као што се прави — и погледавши Денвера упита: — Но, господине?

— Не чини то, Џое! — повиках — Тај човек је луд, не чини то!

Денвер је стегао песнице и тешко дисао. Опазио сам како се ломи и већ сам се порадовао да ће здрав разум у њему надвладати, кад он одједном рече:

— У реду, Астере, нека вам буде.

— Један метак само — рече Астер — биће довољан да нас увери.

Ухватио сам Џоа за руку, но он је истрже промрсивши:

— Овај гад ме изазива, али после овога избићу му зубе!

Да се бар Кет успротивила! Али она је била на страни свог мужа, иако је осећала да је све ово безумно. Хтео сам да је задржим, да је одвучем одавде, али нисам био способан ни да се покренем.

Стала је насред травњака. Астер priђе Денверу и пружи му револвер. Ко год је хтео могао је да се увери — у цеви се налазио заиста само један метак.

Један слуга преврну корпу и брзо се удаљи. По травњаку наједном завијуга шарена, смртоносна трака. Кад је угледала кобру, Кет се инстинктивно трже уназад — а кобра поче да гмиже ка њој. Остао сам без даха. Поглед ми паде на Џоа. Стајао је мало по страни, а рука са оружјем немарно му је висила. Био је потпуно сигуран у себе.

Кет изгуби живце, крикну продорно и окрену се да бежи, а у томе моменту кобра се усправи и јурну према њој. Метак је погодио змију усред покрета и она је пала са прострељеном главом покрај Кет.

Видео сам како је Денвер хтео да се покрене, по свој прилици да би одржао обећање у погледу Астерових зуба, но он то није учинио. А ипак изненада је као помаман подигао поново руку са оружјем: шарена трака се опет покренула.

Испрва сам мислио да ме само око вара, а онда сам одједном схватио сву страхоту. Нико од нас, а сигурно ни Астер, није мислио на то да је било време парења змија. Вероватно су кобру ухватили негде у близини и — мужјак или женка нањушио је у корпи свога саплеменика и неприметно се пришуњао. Видео сам како је Кет разрогачила очи. Џое је окинуо, але метак није опалио. Он баци љутито бескористан револвер и подиже столицу, али је било прекасно.

Убили смо кобру једним сунцобраном, али нисмо могли да спречимо смртоносни ујед. Два сата касније Кет је умрла у болници у ужасним мукама.

То је био и крај Џое Денвера, крај једне каријере и крај једног човека. Никад га више нисам видео, а сусрет не бих ни могао поднети. Астера сам срео још једном — када је против њега вођен процес због кријумчарења опијума.

ДА ЛИ ИКО МОЖЕ БИТИ СРЕЋНИЈИ ОД ОВОГ РИБОЛОВЦА. РИБА КОЈУ ЈЕ УХВАТИО НА „МАМАЦ У ОБЛИКУ РИБЕ" СВАКАКО ЈЕ ДОБРА ЛОВИНА, АЛИ НИЈЕ ТАКО ВЕЛИКА КАО ШТО ИЗГЛЕДА НА СЛИЦИ, ЈЕР ЈЕ ТО ДЕЛО ВЕШТОГ ФОТО-РЕПОРТЕРА.

У СВОЈЕ ВРЕМЕ

Правници париских предузећа за градски саобраћај ископали су недавно из неког архива један закон о ценама градског саобраћаја који је у своје време донео француски владар Луј XVI. Овај закон, издат 1790. године, прописује начин плаћања за превоз у граду Паризу и његовој ближој околини. Данашњи кондуктери на аутобусима и трамвајима тврде да паметније прописе никад ниједан законодавац није дао. Наиме, у овом закону Луј XVI прописује да се за превоз мора дати тачна свота, а не да се за карту од, на пример, 50 сантима пружа новчаница од 100 франака. Путници су обавезни да карте плаћају ситним новцем и немају право да траже кусур ако су дали крупну новчаницу.

Париска саобраћајна предузећа покушавају да врате у живот овај закон Луја XVI и његов текст може се данас видети у свим јавним возилима. Међутим, угрожени путници са своје стране подсећају правнике на жалостан крај „доброчинитеља кондуктера". Као што је познато Луј XVI завршио је на гиљотини.

КАКО ЧОВЕК МИСЛИ

Функције мозга постале су видљиве свакоме. Овај „мозак" израђен у Келну према „пројекту" Вила Буртина „научно-графички је протумачен" и приказује како човеков мозак функционише. Сва досада позната збивања у мозгу — од оптичких и акустичких примања надражаја до стварања извесне мисли — приказана су као 57 радњи. Њима управља једна „централа" повезана са магнетофонском траком која даје обавештење на четири језика. У овој централи ради 9 електромотора, 65 релеја и 35 трансформатора. Испред „мозга" налази се 50 седишта, са којих се помоћу слушалица прати опит. Читав овај уређај од чистог алуминијума дугачак је 8 а висок 4 метра. Велики конкавни котури имају пречник од 3 метра. Употребљено је преко 30 хиљада сијалица и 35 хиљада метара каблова. Тај вештачки мозак први пут и са великим успехом био је јавно приказан у Торину на међународној изложби „Италија 61", отвореној од 1. маја до 31. октобра ове године.

НЕУПОРЕДИВО

Млазни путнички авион Боинг 707, утроши за 145 минута док пређ пут од Њујорка до Мијамија — колико би обичном мотоциклу требало за седам година непрекидне вожње.

СРЦЕ НА ТРАНЗИСТОР

На годишњем конгресу немачког Друштва за испитивање функција срца и крвних судова, одржаном од 7. до 9. априла ове године у Бад Нојхајму реферисано је о сензационалном открићу: транзистору који ће надокнадити престанак рада срца. Конгресу је присуствовало 800 кардиолога из Европе, Азије и САД.

Доктор Фризе из Хајделберга је обавестио присутне да је могућно одржати у животу болесника који добије артеријски шок — помоћу електричног надражаја под напоном од једне десетине волти из транзистора. Ови шокови могу да се понављају до 50 пута дневно изазивајући код болесника сваки пут губитак свести, па и дуго бесвесно стање. У овако безнадежним случајевима се препоручује електрични надражај помоћу металних електрода забодених до самог срца. На тај начин може да се одржи нормалан рад срца, али доктор Фризе сматра да не треба бити сувише велики оптимиста мада су његова два оваква болесника живела више месеци са овим електродама у срцу.

Паланчани, цените своје паланке!

Становници малих градова нису у стању да схвате благодети малог места. Белешке о буци, које повремено доносимо за њих ништа не значе, јер је нису осетили „на својој кожи“, али колико је она озбиљан узрочник нервних обољења види се што је на сталном дневном реду у великим светским клиникама. Центар за научна истраживања у Великој Британији ускоро ће започети да испитује јачину лондонске буке на најпрометнијим местима са циљем да се пронађе начин да се она смањи или, ако је могућно, одстрани; да се укину извесне надземне саобраћајнице, пристаништа за авионе и хеликоптере, и ако је могућно да се учине изуми који ће у самим моторним возилима умањивати буку и тако одстранити нервозу и крвни притисак хиљадама беспомоћних грађана.

Експеримент у Лондону протегнуће се на целу ову годину. На 500 одабраних места на улици и у стамбеним зградама овога града групе инжењера и акустичара бележиће без прекида буку. Звуци, снимљени на магнетофонској траци, испитиваће се у лабораторијама, а истовремено ће се вршити анкете међу грађанима. На основу стања здравља становништва и свих других резултата власти ће донети радикалне законске прописе.

Да ли знате?

ПЛАСТИЧНИ ЧАМЦИ ЗА СПАСАВАЊЕ

Бродоградилиште у Гримштату у Норвешкој почело је да производи чамце за спасавање од пластичне масе. Сваки овакав чамац може да прими 60 путника, тежи две тоне и дуг је 10 метара. Пре испоруке чамци се испробају: напуњени са седам тона песка бацају се са два метра висине у воду. Тек после овако „положеног испита“ напуштају бродоградилиште.

Молијер на банкнотама

Сретну се два Парижанина и један запита другог:

— Јеси ли видео новчанице од 500 нових франака са Молијеровом сликом?

— Нисам. Али не видим зашто да се на њој налази портрет једног писца.

— То је из педагошких разлога. Он је писац „Тврдице“.

— Па шта?

— Да служи као опомена онима који тешко задржавају новац у џепу!

Муке научника

Да би заштитили пољопривреду јужне Русије од олује и убитачног града, совјетски научници су на једном високом и истуреном месту северног Кавказа подигли огледну станицу ради испитивања обилних падавина. Прошлог пролећа њих седморица су отишли тамо у намери да остану све до лета, али су се већ после месец дана вратили у Москву. У њиховом извештају Институту за метеоролошка испитивања стајало је ово: „Потпуно заглушени непрестаном грмљавином и заслепљени непрекидним муњама нисмо били у могућности да обавимо одређени задатак“.

АКРОБАТА

Марк Твен је отишао лекару.

— Боле ме леђа, докторе — рекао је. Ако десну руку повучем уназад, затим то исто урадим с левом и онда коначно са обе руке направим полукруг према грудима боле ме страшно леђа.

— Забога — одговорио је лекар зачуђен — па зар баш морате да правите такве покрете. Ви заборављате да нисте артиста!

Марк Твен је размислио један тренутак и онда упитао:

— Господине докторе, можете ли ми рећи, како облачите свој мантил ако вам га нико не држи?

НАЈВЕЋИ ПАРОБРОД У ЕВРОПИ

У Француској се гради највећи пароброд у Европи који ће током ове године бити поринут у море. Он ће имати 1.000 соба са уређајима за аклиматизацију, ресторани ће давати по 3.000 оброка за сваки обед, постојаће једно гледалиште са 700 места, 8 барова, 5 простора за играње, 2 пливачка басена, два дечја парка за разоноду и једна емисиона станица за телевизију.

КО ШТА ЗАСЛУЖИ

Једном је један млад и уображен виолиниста рекао Јехуди Мењухину:

— Управо сам се вратио са једне шестомесечне турнеје!

— Тако — климнуо је главом Мењухин — онда сте сигурно побрали доста новца!

Испит за возача

— Ти си данас полагао испит за возача?

— Да.

— Па?

— Не знам.

— Зар ти нису рекли?

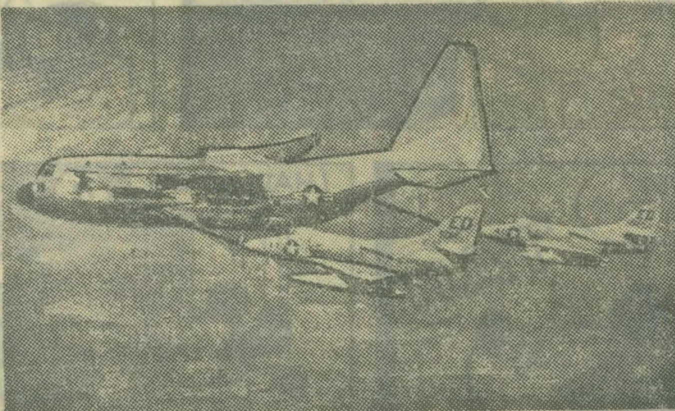
— Кад сам малопре напустио болницу чланови испитне комисије били су још у бесвесном стању.

УМЕТНОСТ ОД БЕЛАНЦЕТА

Фиренца је чувена са својих богатих колекција слика ренесансних мајстора. Водич кроз један музеј говорио је присутним туристима о изложеним делима, па је, између осталог, рекао да је Леонардо да Винчи био први сликар који је у боје стављао беланце јајета.

Један од посетилаца се веома заинтересовао за ово и запитао водича:

— Молим вас, колико би јаја требало разбити да се данас начини овако лепа слика?

ТАНКЕР „МАЈКА“ ХРАНИ ДВЕ „БЕБЕ“

Велики танкер Д-130 Херкулес има у својим резервоарима 100.000 галона горива. За 4 минута може истовремено да прелије гориво у два мала млазна борбена авиона. Кад приђу да приме гориво авиони морају своју брзину да подесе према брзини танкера и да тачно поставе своје врхове према изводним цевима.

БЕЖИЧНИ ПРЕНОС ЕНЕРГИЈЕ

После безуспешних покушаја који трају готово пола века, изгледа да су коначно Сједињене Државе решиле проблем преношења електричне енергије бежичним путем. Ово ће бити остварено захваљујући проналаску високофреквентне краткоталасне цеви. На основу досадашњих успеха у области кратких таласа конструсана је ова лампа која омогућује пренос електричне енергије без жице. Према изјавама проналазача, „амплитрон“, како је названа ова цев, омогућује преношење електричне енергије као и путем каблова. Том приликом се пренесе 80 одсто енергије, док се 20 одсто изгуби у цеви као топлота. Сада се ради на усавршавању краткоталасног преношења електричне енергије: разрађује се специјални метод хлађења „амплитрон“-цеви што ће у многоме смањити губитак енергије услед њеног претварања у топлоту.

»Претрес« у стану богатог Креза

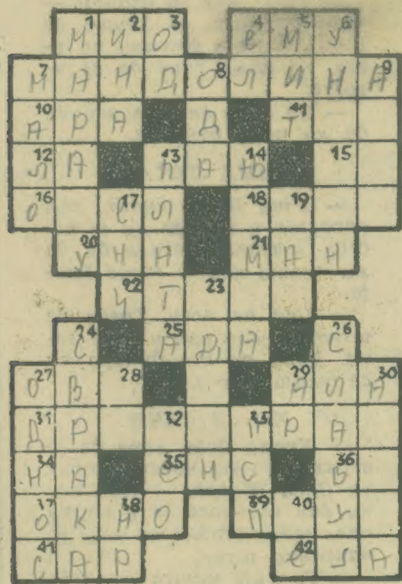
Америчка археолошка експедиција врши ископавања у данашњој Турској, где се некад налазила Крезова престоница Сард. Престоницу легендарног владара Лидије освојио је Александар Велики 400 година пре наше ере, а у 15. столећу њу је потпуно разорио монголски владар Тамерлан.

Амерички археолози су до сада успели да ослободе темеље једног дела Крезовог утврђења, пијацу, неколико темеља приватних зграда и пронашли су више уметничких предмета.

Водоравно: 1) драг; 4) аустралијска птица тркачица; 7) врста мале и кратке тамбуре; 10) папагај; 11) древни феничански град; 12) музичка нота; 13) остатак од посеченог стабла; 15) предлог; 16) планина у Македонији; 18) врста инсекта; 20) десна притока Саве; 21) немачки књижевник (Јозеф); 22) област у Грчкој; 25) речно острво; 27) показна заменица; 29) аждаја; 31) град у Словенији; 34) хемијски знак за натријум; 35) река у Немачкој; 36) иницијали презимена и имена нашег књижевника („Мртве јавке“); 37) прозорско стакло; 39) најлепши представник кока; 41) индустријска област у Западној Европи; 42) ноћна птица грабљивица.

Усправно: 1) велика тропска рода; 2) друга, остала; 3) предлог; 4) слово латинице; 5) предање; 6) једини примерак; 7) незнатно; 8) похвална песма; 9) град у Румунији; 13) месечна новчана награда; 14) птица из реда пловуша; 17) град на Сицилији; 19) змијски цар; 23) језичка особеност; 24) птица из реда певачица; 26) најпознатија певачица наших предела; 27) веза између два предмета или два лица; 28) иницијали нашег књижевника („Травничка хроника“); 29) мера за површину; 30) град у Турској; 32) копрена; 33) скраћеница за градско саобраћајно предузеће; 38) два сугласника; 40) два самогласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) цак; 4) бес; 7) сунцокрет; 10) она; 11) акр; 12) кг; 13) Ото; 15) ск; 16) Олиб; 18) бста; 20) Авр; 21) ада; 22) Авала; 25) Ена; 27) ала; 29) око; 31) Јастребац; 34) Ву; 35) рен; 36) ке; 37) Атос; 39) Один; 41) рам; 42) ара.

Усправно: 1) џунгла; 2) Ана; 3) кц; 4) Б(ожидар) К(овачевић); 5) ера; 6) секста; 7) соко; 8) Орт; 9) трка; 13) обрве; 14) обала; 17) ива; 19) Еда; 23) антре; 24) флаута; 26) Акакир; 27) ајвар; 28) ас; 29) Об; 30) оцена; 32) трс; 33) ено; 38) ом; 40) да.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

					22
					6
					22
					18
					20
22	14	16	10	26	30

Сл. 1

ЗАБАВИТЕ СЕ РАЧУНАЊЕМ

Ових 13 бројева 2, 2, 2, 4, 4, 6, 8, 8, 8, 10, 10, 12, 12 треба распоредити у 13 белих поља

2		8		12	22
	4		2		6
12		6		4	22
	10		8		18
8		2		10	20
22	14	16	10	26	30

Сл. 2

тако да се добију назначени збирови вертикално, хоризонтално и у једној дијагонали.

ИШЧЕЗЛИ ДИНАР

Обавијте око палца, кажипрста и средњег прста малу гумицу. Покријте руку марамом и изнад ње ставите један динар. Стегните га између прстију и пустите гумицу. Она ће испод мараме ухватити динар. Узмите за један крај мараму и протресите је: динар је нестао.

Кофа и лопатица

Врло лако можете да направите мању кофу и лопатицу. На кутији од конзерве, пошто сте скинули поклопац, пробушите са стране рупице кроз које ћете провући ручицу од жице.

За лопатицу исеците од друге кутије старим маказама комад белог лима. Дрвену ручицу омотајте једним његовим крајем и закуцајте ексерима.

Пет палидрваца

Поставите пет палидрваца једно поред другог на 1 см. раздаљине. Да ли можете од ових пет палидрваца да направите број 8? Ако не можете помоћи ћемо вам: доње крајеве прва два палидрвца искосите да би се спојили и добићете римско 8.

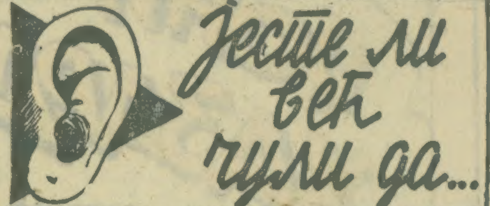
ПЕТОДИНАРКА

Ако хоћете да забавите своје другове, реците им да узму комад хартије и једну петодинарку и истовремено их пусте са извесне висине тако да и једно и друго у исто време падне на под. Сви ће то покушати али узалуд, јер ће новац због своје тежине увек пасти први. А ви им покажите да је то могућно: узмите хартију у леву руку а десном ставите петодинарку на хартију и пустите је. Петодинарка ће својом тежином притискивати хартију и обе ће пасти заједно.

НАПРАВИТЕ СЕНКЕ

На слици 1 — видите сенку камиле. Слика 2 приказује — веверицу, а број 3 — дресираног магарца.

... морским вуковима назива се један род китова који имају велике зубате чељусти којима убијају своје жртве: моржеве, фоке, па чак и друге китове. Дугачки су око 10 метара.

... музику за Гетеовог „Егмонта“ компоновали су тројица великих уметника: Лудвиг ван Бетовен, Франц Лист и Франц Шуберт.

... тигар може да буде тежак 250, а лав „свега“ 200 килограма.

... на Суматри расте биљка „рафлезија арнолди“ чији је цветни пупољак велик као главица купуса и чији џиновски црвени цвет има пречник од око једног метра. Цвет је тежак 5 до 7 килограма, веома је леп али има непријатан мирис.

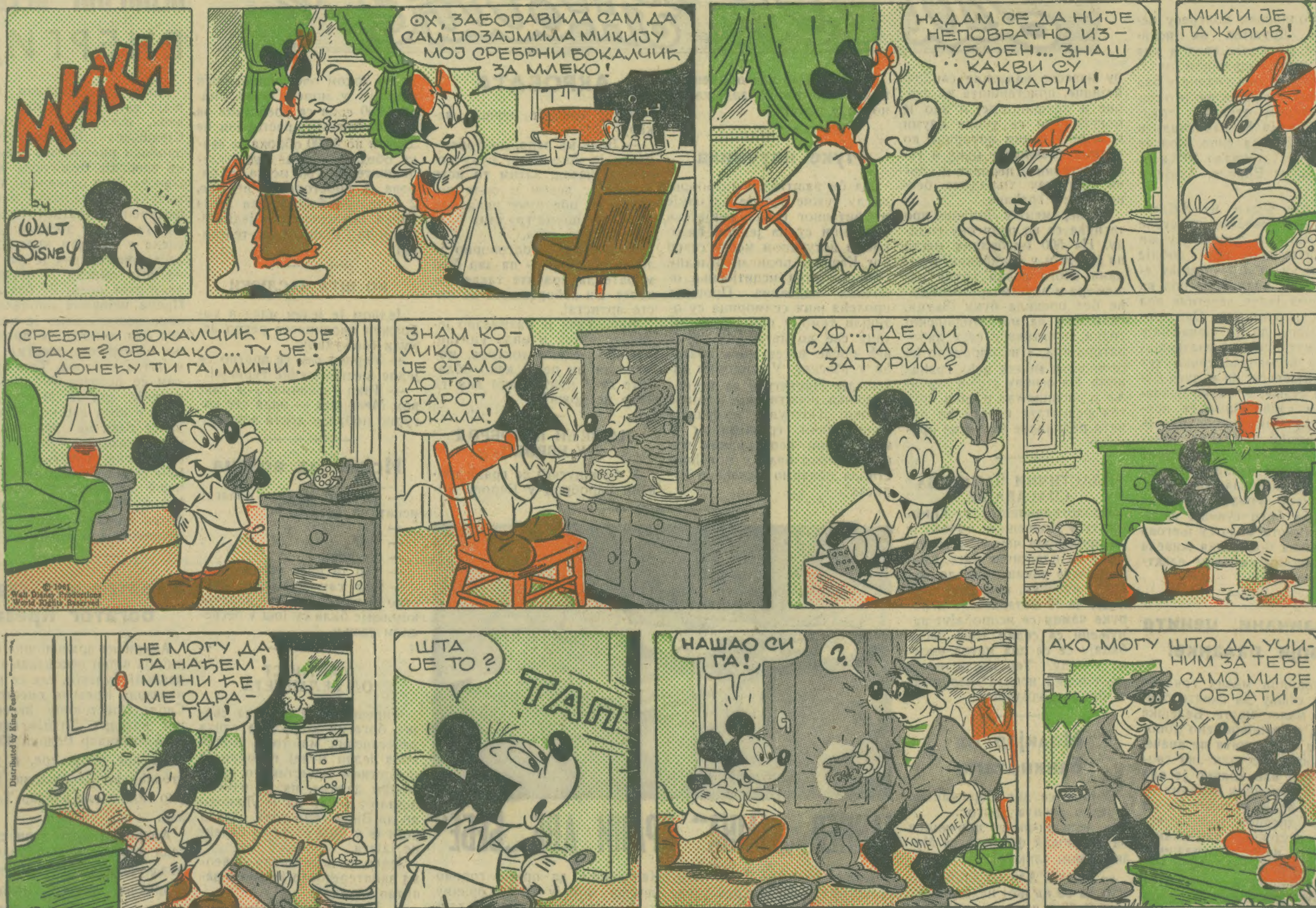
... да би се снимило све оно што човек у току дана гледа и види, била би потребна филмска трака дугачка 20 километара.

... у јаничарској војсци старешине су носиле називе који су били узети из кухињског речника. Тако је, на пример, официр у рангу пуковника носио назив „Чорбаџи“ то јест онај који дели чорбу. Јаничари су казан чували често тако брижљиво као и заставу јер је био нека врста знамења њихових јединица.

... Бетовен је у Бечу био толико познат и популаран да је један пакет послат из иностранства примио иако је на њему стајало само „Бетовен — Беч“.

... ветрењаче нису, како многи мисле, пореклом из Холандије, већ са Истока.

КАКО СЕ УЗМЕ

Шиља постао управник малог позоришта.

— Шиљо, прича се да твоје позориште има лепе приходе — рекли су му неки познаници.

— Како се узме. Некад је сала упола празна, а некад је упола пуна.

ОНДА ГА ДОТЕРАЈТЕ

Дошао Паја у госте на село и замолио пријатеља-домаћина да дотера сат да би устао раније.

— Код нас ти није потребан будилник. Изјутра ће се петао сам јавити кукурикањем.

— Лепо, лепо. Онда га само дотерај да кукурикне у 7 и 20 минута.

ДОСЕТИО СЕ

— Гајо, шта то радиш! — грди га Паја. — Зашто си Влаји метнуо брњицу на уста, не ваља тако да се играте.

— Па хоћу да га пошаљем да ми купи бомбоне.

ИМА ЛЕКА

— Ујка Пајо, много сам порастао и кревет ми је постао кратак. Требало би да ми купиш нов — каже Влаја.

— Сад не могу. Треба да штедимо, али има и томе лека. Даћу ти сто динара па се ошишај до главе.

КО ЈЕ ЈАЧИ

— Хроми Даба мора да је страховито јак човек — прича Пера Ждера. — Пре неки дан ишчупао је у парку цело једно стабло од кога је направио штап.

— То није ништа — одговори Попај. — Мој отац је јуче хтео да се извезе чамцем али је заборавио да га одвеже. Кад је завеслао, однео је са собом целу обалу.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд Македонска 31 Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.